

OTDK- DOLGOZAT

Csász Boglárka

BA

Kiri Henriett

BA

2013

**A HAZAI KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK BERUHÁZÁSI
TEVÉKENYSÉGÉNEK JELLEMZŐI AZ EZREDFORDULÓ UTÁN**

**THE FEATURES OF THE INVESTMENT ACTIVITY OF DOMESTIC
SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES IN HUNGARY AFTER THE
MILLENNIUM**

Csósz Boglárka

Kiri Henriett

Kézirat lezárva: 2012. november 5

REZÜMÉ

Csősz Boglárka

III. évfolyam (2014)

Kiri Henriett

III. évfolyam (2015)

A hazai kis- és középvállalkozások beruházási tevékenységének jellemzői az ezredforduló után

The features of the investment activity of domestic small and medium enterprises in Hungary after the Millennium

Kutatásunk a magyarországi kis- és középvállalkozások működésére és ezen belül beruházási tevékenységére irányult. Felmerült bennünk a kérdés: minek köszönhető a beruházások stagnálása?

A kérdés megválaszolása érdekében először is megmutattuk a kis- és középvállalkozások ezredforduló utáni általános jellemzőit, szerepüket a foglalkoztatásban, ágazati megoszlásukat, továbbá foglalkoztunk a kkv-k túlélési képességével. A beruházások vizsgálata során megállapítottuk, hogy 2000-2006-ig növekedés tapasztalható, ezt követően 2009-ig stagnálás volt a jellemző, majd napjainkig csökkenés látható. Ez annak köszönhető, hogy az utóbbi években a magyar gazdaság szerkezetileg átalakult, illetve a beruházások csökkenése a 2008-ban bekövetkező világválságnak is köszönhető. Magyarországon ezt követően leálltak a nagyobb volumenű állami beruházások, melyek kihatottak a kkv szektorra is.

Áttekintettük, hogy milyen támogatási programokat és kedvező kamatozási hiteleket vehetnek igénybe a vállalkozások, hogy megvalósítsák beruházási tevékenységüket. Bemutattuk az európai uniós támogatási rendszert és a hazai pénzügyi intézetek által nyújtott hitelprogramokat, melyek a Magyar Fejlesztési Bankon keresztül érhetőek el.

A befejező részben egy esettanulmány segítségével mutattuk be, hogy a beruházási tevékenység hogyan valósul meg az MFB által nyújtott hitel segítségével. Az esettanulmányunk alapja egy paprika feldolgozó üzem, amely egy családi vállalkozásból nőtte ki magát prosperáló vállalkozássá az évek során. Eddig három telephelyen működött, a beruházás segítségével ezt a három telephelyet szeretné egyesíteni.

A következtetéseket levonva megállapítottuk: hiába biztosítottak a kedvező feltételek a piacon, ha a vállalkozásoknak a napi rutin elvégzéséhez szükséges eszközök és anyagok beszerzése is pénzügyi gondot jelent. Magyarországon a legtöbb kkv tőkeszegény vállalkozás, így a támogatási rendszerek igénybevétele komoly problémába ütközik a kötelező önerő biztosítása miatt.

ABSTRACT

Boglárka Csősz
III. course (2014)

Henriett Kiri
III. course (2015)

The features of the investment activity of domestic small and medium enterprises in Hungary after the Millennium

A hazai kis- és középvállalkozások beruházási tevékenységének jellemzői az ezredforduló után

The aim of our research was to look in depth in the functioning of the Hungarian small and medium enterprises and their investment activity.

The question raised in our mind: why are the investments stagnating in Hungary?

To answer the question firstly the general features of small and medium enterprises after the millennium has been introduced, their role in employment, their industrial breakdown, furthermore we have also dealt with their survivability. By analyzing the investments we have stated, that from 2000 to 2006 there was a growth after which stagnation was general and to nowadays the investments show a decrease.

This behaviour is due to the transformation of the structure of the Hungarian economy and also the decrease of the investments can be attributed to the economic crisis occurring in 2008. After the crisis, the larger volume of state investments stopped which also had an influence on the small and medium enterprises sector.

We have reviewed the support programs and the loans with favourable interest rates which the enterprises can have in order to realize their investment activity. We have introduced the support programs of the European Union and the credit programs which the domestic financial institutions provide through the Hungarian Development Bank.

In the final part we have introduced how the investment activity is realized with the help of the loan of the Hungarian Development Bank through a case study. The base of our case study is a pepper processing factory, which has grown out to be a prosperous company from a family business over the years. It has been functioning at three locations so far, with the help of the investments the company's aim is to integrating its locations to one place.

Drawing the conclusions it can be determined that despite of the favourable conditions on the market, it is a financial problem for the companies to purchase the materials and sources required for their daily routine. In Hungary, most of the small and medium enterprises are having capital shortage, in this way getting support is a great challenge due to the compulsory self-source guarantee.

TARTALOMJEGYZÉK:

Bevezető.....	1
1. Kis- és középvállalkozások helyzete, jelene Magyarországon (Csősz Boglárka)	3
1.1. Kis- és középvállalkozások helyzete 2004-től 2011-ig	3
1.1.1. A kkv-k általános jellemzői.....	4
1.1.2. A kkv-k ágazati jellemzői.....	8
1.1.3. Külföldi tőke a kis- és középvállalkozásokban.....	9
1.1.4. Foglalkoztatás	11
1.2. Kis- és középvállalkozások túlélési képessége (Kiri Henriett)	13
1.3. A kis- és közép vállalkozások gazdasági szerepe.....	16
1.3.1. Bruttó hozzáadott értékhez való hozzájárulás	16
1.3.2. Árbevétel	17
2. A beruházások alakulása Magyarországon.....	19
2.1. Beruházásokról általánosságban (Csősz Boglárka).....	19
2.2. Beruházások Magyarországon az ezredforduló után (Kiri Henriett).....	21
2.3. A beruházások alakulása 2009-től (Csősz Boglárka)	25
3. A kis- és középvállalkozások támogatása (Kiri Henriett).....	31
3.1. Az Európai Unió támogatási programjai kkv-k számára	33
3.1.1. Tematikus támogatási lehetőségek.....	33
3.1.2. Strukturális alapok	36
3.1.3. Pénzügyi eszközök	37
3.1.4. Támogatás a kkv-k nemzetközivé tételére	39
4. Refinanszírozás (Kiri Henriett)	41
4.1. MFB Vállalkozásfinanszírozási Program.....	41
4.2. Egyéb vállalkozás fejlesztések EU pénzből	44

5. A beruházási hitel megvalósításának folyamata (Esettanulmány feldolgozás)	46
5.1. A beruházási hitelhez szükséges dokumentumok.....	47
5.2. Mérlegelemzés (Csósz Boglárka)	48
5.3. A beruházási hitel folyósítása	52
5.4. Engedélyeztetési rendszer.....	55
5.4.1. Építésügyi hatósági engedély fajták	55
5.4.2. Környezetvédelmi hatósági engedély fajták	56
5.4.3. HACCP	57
5.5. Az esettanulmánnyal összefüggő következtetések	58
Összefoglalás	60
Felhasznált Irodalom	62
Mellékletek	I
1. számú melléklet	II
2. számú melléklet	III
3. számú melléklet	VI
4. számú melléklet	VII
5. számú melléklet	VIII
6. számú melléklet	IX
7. számú melléklet	X

TÁBLÁZAT-ÁBRA JEGYZÉK

Ábrák:

1. ábra: A vállalkozások száma létszám kategória szerint
2. ábra: A működő kis-és középvállalkozások számának változása, 2000-2010 között
3. ábra: A külföldi érdekeltségű vállalkozások száma
4. ábra: Az egy vállalkozásra jutó árbevétel a kis- és középvállalkozások körében
5. ábra: A régiók részesedése a beruházások teljesítményértékéből 2006-2007
6. ábra: A külföldi érdekeltségű vállalkozások beruházási teljesítményének összes beruházáson belüli aránya, 2001-2007
7. ábra: Nemzetgazdasági beruházások megoszlása gazdasági ágak szerint, 2011

Táblázatok:

1. táblázat: A kkv-k számának változása százalékban
2. táblázat: Az ezer lakosra jutó működő kis-és középvállalkozások száma, 2009
3. táblázat: A működő kis- és középvállalkozások ágazati megoszlása, 2009
4. táblázat: A kis- és középvállalkozásokban foglalkoztatottak aránya összes foglalkoztatotti létszámon belül (százalékban)
5. táblázat: A kkv-k túlélési képessége
6. táblázat: A kis- és középvállalkozások hozzájárulása az összes vállalkozás GDP-jéhez
7. táblázat: A nemzetgazdasági beruházások értéke, volumenindexe
8. táblázat: A kis- és középvállalkozások beruházásainak megoszlása gazdasági ágak szerint, 2009
9. táblázat: A hitel és lízing kamata, díjak, jutalékok
10. táblázat: Egy beruházáshoz nyújtható, államháztartási forrásból származó összes támogatás maximális intenzitása
11. táblázat: Futamidő alakulása

BEVEZETÉS

A dolgozatunk megírásának célja, hogy bemutassuk a Magyarországon működő kis- és középvállalkozások pénzügyi és finanszírozási helyzetüket, valamint beruházási tevékenységüket. A nagyobb hangsúlyt a beruházási tevékenységre helyeztük, amit az ezredfordulótól napjainkig szándékozunk megvizsgálni. Azért választottuk a kis- és középvállalkozásokat, mivel Magyarországon legtöbb vállalkozás a jogszabályi előírások szerint ebben a formában működik. Hazánkban ez a vállalati csoport állítja elő a GDP nagyjából 50%-át, a foglalkoztatottak több mint 70%-ának biztosít munkahelyet, valamint az export harmadát adja.

Azért helyeztük központi témává a beruházásokat, mert köztudott, hogy ez a fejlődés motorja. Hatására a termelés multiplikatív módon növekszik, eredményeképpen nő a foglalkoztatottság és a jövedelem. Hazánkban, a nagyszámú munkanélküliség, illetve a társadalmi jólét oldaláról miatt ez kiemelt szempont. A beruházások gazdasági, társadalmi és infrastrukturális szempontból is jelentős szerepet töltenek be, ugyanis, ha megfelelő szerkezetű a beruházás, akkor megteremti vagy bővíti a termelő tevékenység alapját.

Az Európai Unió tagságunk szempontjából is elengedhetetlen fontosságú a kkv beruházás, mert az Unió célok elérésében is szerepet játszanak a fejlődő kis és középvállalkozások. Hajlandó az Unió magasabb kockázati tényezővel is számolni, ha azt látja, hogy az uniós célok elérésében nagy szerepet játszik az innovációs tevékenység.

Dolgozatunk első részében bemutatjuk, hogy milyen feltételek mellett működhetnek a kis- és középvállalkozások. Megnézzük a helyzetüket a magyar gazdaságban, azt hogy az elmúlt években milyen nehézségekkel néztek szemben a fennmaradás érdekében, a válság mennyire befolyásolta tevékenységük végzését. Továbbá bemutatjuk túlélési képességüket és gazdasági szerepüket a gazdaságban.

A második részben részletesen bemutatjuk Magyarországon az ezredfordulót követően napjainkig a beruházási tevékenységeket, szektoronként ez hogyan változott, milyen mértékben nőtt, illetve csökkent. Bemutatjuk az Európai Unió pályázati rendszert és a Magyarországon létrehozott beruházást ösztönző támogatási rendszert, valamint a refinanszírozási hitel konstrukciókat.

A befejező részben egy esettanulmány segítségével bemutatjuk, hogy egy beruházási hitel hogyan valósul meg. Az MFB támogatási hitelprogramját választottuk segítségül, ezen keresztül mutatjuk be, hogy milyen feltételeknek kell megfelelni, illetve milyen dokumentumok szükségesek egy refinanszírozási hitel felvételéhez.

Dolgozatunkban bemutatjuk, hogy a beruházási kedv ingadozó, sőt az utóbbi években csökkent. Az innováció előmozdítására a kormány többféle támogatási rendszert is meghirdetett, ennek ellenére a beruházások stagnálnak. Ezért vizsgálatunk egyik célja az is volt, hogy a stagnáló beruházási kedv változatlanság okára választ adjunk.

1. KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK HELYZETE, JELENE MAGYARORSZÁGON

1.1. KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK HELYZETE 2000-TŐL NAPJANKIG

Magyarországon a kis- és középvállalkozásokat 2004. évi XXXIV. törvény szabályozza. Ez a törvény tartalmazza, hogy mi minősül mikro-, kis- és középvállalkozásnak. Ezen jogszabály szerint kis-és középvállalkozás az, melynek létszáma maximum 250 fő, az éves nettó árbevétele nem haladja meg az 50 millió eurót, vagy mérlegfőösszege nem éri el a 43 millió eurót, vagy az állami, önkormányzat közvetett vagy közvetlen tulajdoni hányada (külön-külön vagy együttesen) nem éri el a 25%-ot. Ezen törvény alapján mikro vállalkozásnak minősül 1-9 fő alkalmazottat dolgoztató, kis vállalkozásnak a maximum 49 főt alkalmazó, középvállalkozásnak pedig az 50-249 főt dolgoztató termelő egység.

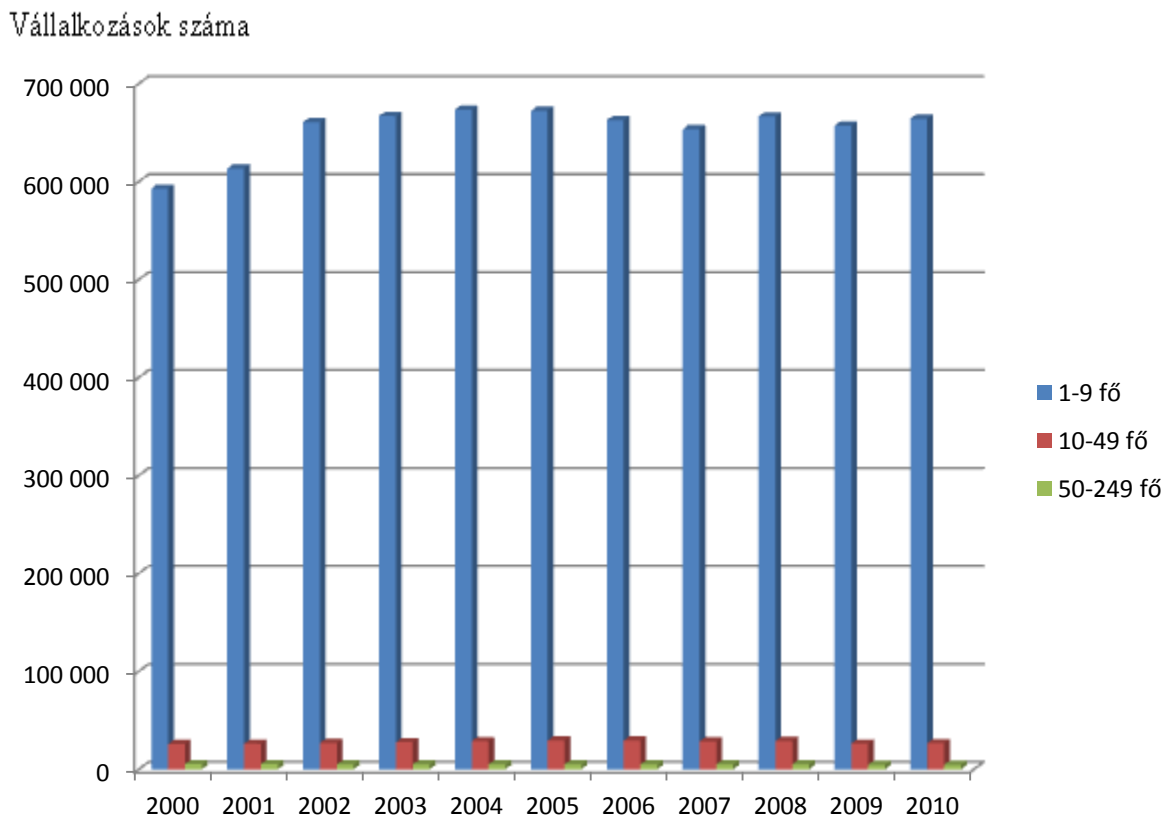
Magyarországon a legtöbb vállalkozás ezen jogszabály alapján kkv-nak minősül. Az elmúlt években számottevő mikro vállalkozás született, ugyanakkor a közép-vállalkozások száma számottevően visszaesett. Érdekesnek minősül, hogy a kft a legkedveltebben választott társasági forma. A kkv-k között a legkedveltebb ágazatok a kereskedelem, gépjárműjavítás, szakmai tudományos-, műszaki tevékenységet végzők, illetve az építőipar és az ipar területe. Összességében több főt alkalmaznak, mint a nagy vállalatok. De a válság következtében sokkal nehezebben maradnak életben, mint a nagyvállalatok, kisebb a tőkéjük és a tartalékaik is. A bankok is sokkal nehezebben adnak számukra hitelt.

Magyarországon a külföldi tőke jelentős részét a kkv-ba investálják. A külföldi tőke nagy része a Közép–Magyarországi régióban elhelyezkedő kkv-k termelő képességét szolgálja.

A külföldi tőkével rendelkező kis- és középvállalkozások az alábbi termelő és szolgáltató ágazatokban vannak jelen: ingatlan ügyletek, gazdasági szolgáltatások, kereskedelem és a javítás ágazat. Közép–Magyarországon volt a legnagyobb minden gazdasági ágazatban, az egy vállalkozásra jutó hozzáadott érték, ez alól kivételt képez az ipar és a mezőgazdaság. A fentiekhez azonban hozzá kell tenni, hogy a magyar kkv szektor versenyképessége nemzetközi és Európai Unió összehasonlításban is gyenge. Számos szakirodalomban a szektor problémái között szokták emlegetni a túlzottan elaprózott méretstruktúrát (túl sok a kicsi), a közép vállalatok hiányát, az alultőkésítettséget, alacsony szintű innovációt, a lehetőségeket nem kihasználó növekedést is.

1.1.1. A KKV-K ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI

Az 1990-es évek elején a rendszerváltást követően nagy mértékű vállalat alapítási kedv jelentkezett az országban, melyet a 90-es évek második felében felváltotta a lassúbb vállalat alapítás. 2000-2010-ig a kkv-k száma 2000-hez képest szintén emelkedett 11,1%-kal. Ez a változás azonban az egyes években eltérő képet mutatott.

1. ábra. A vállalkozások száma létszám kategória szerint

Forrás: A vállalkozások demográfiája és struktúrája (2000-2011) alapján saját szerkesztés

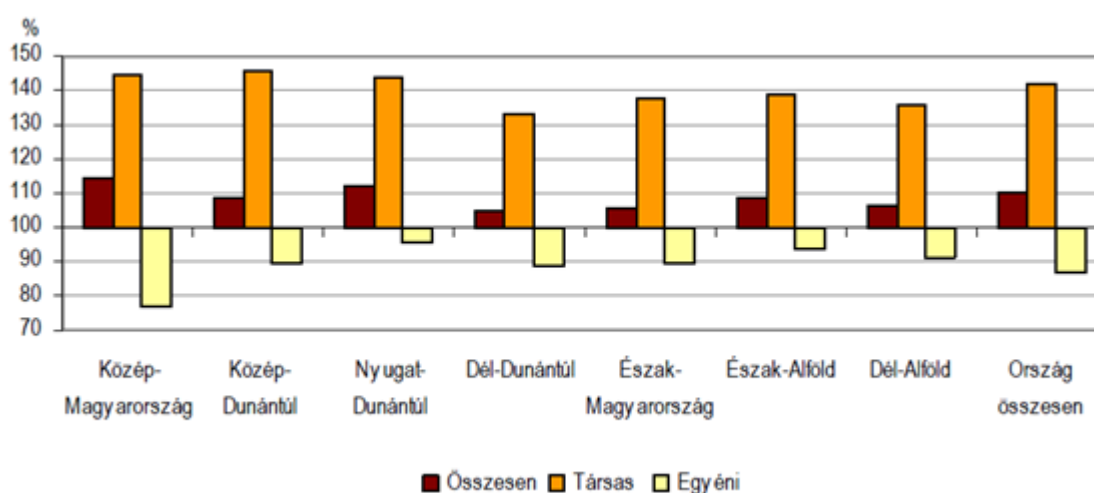
Az 1. számú táblázatban bemutatjuk hogyan változott az összes kis- és középvállalkozás száma majd ezt a 2000-es évhez is viszonyítjuk. Láthatjuk, hogy 2005-ig dinamikusan nőtt a vállalkozások száma. 2004-ben azonban észrevehetünk egy közel 6%-os csökkenést, ami azt jelenti, hogy majdnem 28.536 vállalkozás megszűnt. A 4. számú melléklet tartalmazza a vállalkozások számát létszám kategória szerint, mely alapján kiszámoltuk az 1. táblázatban látható adatokat. Az 5. számú mellékletben kiszámoltuk a vállalkozások alakulását létszám kategória szerint évről évre, majd 2000-hez is viszonyítottuk a vállalkozások alakulását. A változásokat ez után a 6. illetve a 7. mellékletben mutatjuk be ábrákon szemléltetve.

1. táblázat: A kkv-k számának változása százalékban

Év	Előző év=100%	2000 év=100%
2000	-	100,0
2001	103,3	103,3
2002	107,4	110,9
2003	101,0	112,0
2004	95,9	107,4
2005	105,3	113,1
2006	98,6	111,5
2007	98,5	109,8
2008	101,9	111,9
2009	98,2	109,9
2010	101,1	111,1

Forrás: A vállalkozások demográfiája és struktúrája (2000-2011) alapján saját számítások

A 2006-os évtől kezdődően a vállalkozások számának alakulásában egy általános stagnálás illetve némely években csökkenés mondható el. A csökkenés egyrészt köszönhető a gazdaság szerkezeti átalakulásának, illetve, hogy Magyarországot is elérte a világgazdasági válság, mely sok vállalkozást a csőd közeli állapotba kerített illetve sok vállalkozás meg is szűnt.

2 ábra: A működő kis- és középvállalkozások számának változása 2000-2010 között (2000=100,0)

Forrás: KSH, A kis- és középvállalkozások helyzete a régióban, 2011, p. 5.

A kis-és középvállalkozások köre a vizsgált idő intervallumban a Közép-Magyarországi és Nyugat-Dunántúli régiókban az átlagot meghaladó mértékben nőtt, ezen régiókon kívül még az Észak-Alföldön, és a Nyugat-Dunántúlon is nőtt a számuk. A felsoroltak közül az első három régióban inkább a munkaerő és tőkeigényes termelő és szolgáltató tevékenységeket folytató, nagyobb szervezeti formát igénylő cégek megtelepedése volt a jellemző. A társas vállalkozási formát választók száma így fokozatosan növekedett az egyéni vállalkozásokkal szemben. Egy 2009-es felmérés alapján négyzetkilométerenként, átlagban 7,4 kis- és középvállalkozás működött az ország területén, a társas vállalkozásokból 4 jutott 1 km²-re míg az egyéni vállalkozásokból 3,4-et számláltak km²-ként. A központi régióban a legnagyobb a vállalkozás sűrűség ahol 44 kkv jutott 1 km²-re.

Magyarországon az összes vállalkozásokon belül a kis- és közepes vállalatok vannak többségben, pl.: a 2009-es felmérés alapján 688 ezer volt belőlük, ami százalékos mértékben 99,9%-ot jelentett, a nagy vállalkozások száma 870 db volt. A mikro vállalkozások aránya ebben a felmérésben 96%-ot tett ki, ezek alapján egyértelmű, hogy 10 főt foglalkoztató vállalkozások vannak túlnyomó többségben hazánkban. Ugyan ebben az évben az ezer lakosra jutó kkv-k száma a mikrovállalkozások esetében 66% volt, kisvállalkozásoknál 2,6%, míg a közepes vállalkozások száma nem érte még az egyet sem, azaz 0,5% volt. Az ágazatokat tekintve, a mikrovállalkozások nagy része a kereskedelemmel és gépjárműgyártással foglalkozott, egy térség volt ez alól kivétel, Közép-Magyarország, ahol a szakmai- tudományos tevékenységet végző vállalatok száma volt jelentősebb. Kisvállalkozások esetében a feldolgozó iparban működött a legtöbb vállalkozás, ebben az esetben is Közép-Magyarország képezett kivételt, mert ezen térségben a kereskedelem és a gépjármű gyártás volt a legjelentősebb vállalkozási terület. Közepes vállalatok tekintetében az ipari ágazat volt a legjelentősebb.

2. táblázat: Ezer lakosra jutó működő kis- és középvállalkozások száma, 2009

Régiók	1-9 fő	10-49 fő	50-249 fő	Összesen
Közép- Magyarország	88,7	3,9	0,7	93,3
Közép- Dunántúl	60,6	2,2	0,4	63,2
Nyugat-Dunántúl	65,6	2,4	0,5	68,5
Dél- Dunántúl	59,2	2,1	0,4	61,7
Észak- Magyarország	46,9	1,6	0,3	48,8
Észak- alföld	50,7	1,9	0,4	53,0
Dél- Alföld	56,6	2,4	0,4	59,5
Összesen	65,6	2,6	0,5	68,7

Forrás: KSH 2009. évi jelentése, Kis- és középvállalkozások helyzete a régiókban, p. 9.

2009-ben a Magyarországon működőképes kis- és középvállalkozások közül 54% minősült társas vállalkozásnak és 46% egyéninek. Az egyéni vállalkozások aránya minden térségben magasabb volt az átlagnál, kivéve Budapest és környékét, mivel itt a társas vállalkozások voltak többségben. Magyarországon a társas vállalkozási formák közül a korlátolt felelősségű társaság volt a legkedveltebb.

Közép–Magyarország gazdasági erejét mutatja, hogy a kft 52 %, míg a bt-k közel fele helyezkedett el ebben a térségben. A társas vállalkozásokat megfigyelve azt tapasztalhatjuk, hogy a kft formát választóknál a mikrovállalkozások aránya kilencszeres volt, a kisvállalkozásoknál 9,5 %-ot tett ki, míg a középvállalkozásoknál a kft-k aránya 1,6% volt. A bt-t megvizsgálva ugyan ezen kategóriáknál az arányok a következőképpen alakultak, mikro vállalkozás 98, 4%, kisvállalkozás 1,5 %, középvállalkozás 0,1% tett ki.

1.1.2. A KKV-K ÁGAZATI JELLEMZŐI

A KSH 2009-ben végzett felmérése alapján a Magyarországon működő kkv-k nagy része, 20%-a a kereskedelmet, 16%-a a tudományos és műszaki tevékenységet folytató ágazatokba tartozott. Az ipar és az építőipar is jelenős hányadot képviselt, összesen 16 %-ot. Az adminisztratív, kommunikációs, turisztikai, logisztikai, és az ingatlan ügyletekkel foglalkozó vállalkozások száma egyenként 30.000 felett volt. A Közép–Magyarországi régióban működő társaságok közül az átlagosnál is magasabb volt a szakmai tudományos, műszaki tevékenységet végzők aránya, amely 20%, információ, kommunikáció 7,6 %, ingatlan ügyletek 6,5%, és az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység 6,1%. A kis – és középvállalkozásoknál a legnagyobb részarányt a szolgáltatási szféra képviselte, ugyanis a kkv-k négyötöde ebben az ágazatban tevékenykedett.

3. táblázat: A működő kis- és középvállalkozások ágazati megoszlása, 2009

Gazdasági ág	kkv-k összesen	Ezen belül (Százalékban)		
		1-9 fő	10-49 fő	50-249 fő
Kereskedelem, gépjárműjavítás	20,2	20,0	25,4	16,6
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	15,6	16,1	6,1	3,3
Építőipar	9,8	9,8	12,0	6,7
Ipar	7,9	7,1	22,7	39,6
Adminisztratív és szolgáltatás támogató tevékenység	5,5	5,5	5,5	8,3
Egyéb szolgáltatások	5,3	5,5	1,0	1,2
Információ, kommunikáció	4,9	4,9	3,2	2,9
Szálláshely, szolgáltatás, vendéglátás	4,7	4,6	6,9	3,5
Ingatlanügyletek	4,5	4,6	2,9	1,6
Szállítás, raktározás	4,5	4,4	5,5	4,6
Többi ágazat	17,2	17,6	8,7	11,8
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: KSH 2011. évi jelentése, Kis- és középvállalkozások helyzete a régióban, p. 12.

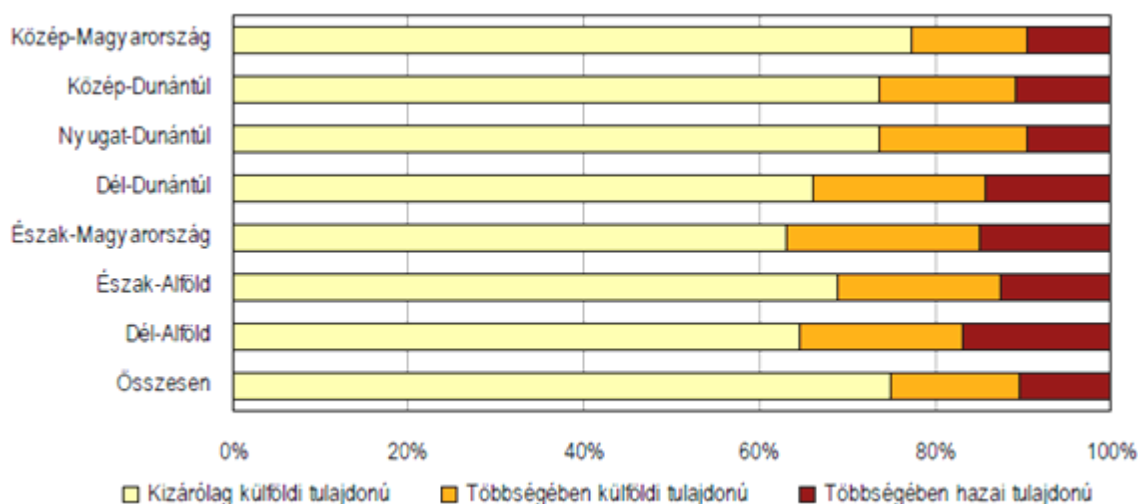
A kkv-k ágazati megoszlásánál megfigyelhető, hogy a legtöbb vállalkozás a hagyományosan termelő ágazatokat választotta. A mikrovállalkozásoknál kb. 20%, kisvállalkozásoknál 40% körül, és a közepes méretűeknél több mint a fele, azaz 53%

tevékenykedett az agrár és az ipari-építőipari ágazatoknál. A maximum 9 főt foglalkoztató vállalatok esetében a szolgáltató ágban tevékenykedőknél apróbb eltérések adódtak a régiók között. Ez azt jelenti, hogy Közép-Magyarország volt a legkiemelkedőbb 84%-kal a többi régióban 76-78% között mozgott az arányuk. A kis vállalatoknál a szolgáltató ágazatban ez a következő képen alakult: Budapest és környékét érintő régióban 71 %, illetve a többi régióban 48-54 % között mozgott. A közepes méretű vállalkozásoknál is Közép-Magyarország járt az élen ebben az ágazatban itt 70 % körül mozgott az arányuk. A kisebb méretű vállalkozásoknál az iparban, az építőiparban és a mezőgazdaságban volt a legalacsonyabb a jelenlét, a magasabb tőke és emberi erőforrás igény miatt.

1.1.3. KÜLFÖLDI TŐKE A KIS ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOKBAN

A 2009-es felmérés alapján az országban összesen 29.266 külföldi érdekeltségű vállalkozás volt, melyek közül 29.000 250 fő alatti. Ezek közül a mikrovállalkozások 72 %-a, a kis vállalkozások közel 70 %-a működött a központi régióban. A közép és a nagy vállalkozások jelenléte Közép-Magyarország után a Nyugati és Közép-Dunántúli régióban volt a legmagasabb, valamint Dél-Dunántúlon és Észak-Magyarországon volt a legkevesebb belőlük. A kis- és középvállalkozások jelenléte az ország középső térségében volt a legkoncentráltabb. A külföldi érdekeltségű vállalkozásokból kizárólag külföldi tőkével működött 21.665 kis és középvállalkozás Magyarországon. Minden régióban a külföldi tulajdonban lévő cégek többsége volt jelentős, ezen belül Közép-Magyarországon volt a legmeghatározóbb, 77%.

A külföldi tőke befektetések Magyarországon 7137 milliárd forintnak felelnek meg. 2009-ben a külföldi tőkerészesedés saját tőkén belül 81%-ot tett ki a nagyvállalatoknál, országosan ebben az esetben 93%-ot, aránya regionként pedig 84-96% között mozgott. A kkv-k esetében a külföldi tőke regionként nézve kisebb jelentőséggel bírt. A mikrovállalkozások működését szolgálta a külföldi tőke több mint fele, 1/5-e került a kis vállalkozásokhoz, 28%-a pedig a közepes méretű vállalkozásoknál került befektetésre.

3.ábra: A külföldi érdekeltségű vállalkozások száma

Forrás: KSH 2011. évi jelentése, Kis- és középvállalkozások helyzete a régiókban, p. 14.

A központi régiót vizsgálva azt állapíthatjuk meg, hogy a mikrovállalkozásoknál csapódott le a külföldi befektetések legnagyobb része. Az ország középső térségében a külföldi tőke közel 70%-a olyan vállalkozásokhoz került, amelyek hazai befektetésekkel nem rendelkeztek. A többségben magyar kézben lévő szervezeteknél a külföldi investáció a dél-alföldi régiónál volt a legnagyobb, 9,8%. A nem hazai kézben lévő kis- és középvállalkozások 247 millió forint külföldi befektetéshez jutottak. A maximum 9 fős vállalkozások 157 millió forintot, a 10-49 fős vállalkozások egyenként 462 millió forint külföldi tőkét mondhattak magukénak, amíg a közepes vállalkozások egy adott cégre lebontva 1621 millió forintot könyvelhettek el. A központi régiókban volt a legmagasabb a vállalkozások tőkeereje, de ez alól kivételt képeznek a mikro vállalkozások. A nagy vállalkozások 2009-ben átlagos külföldi tőkebefektetése több mint 21 milliárd forintot tett ki. A külföldi investációval rendelkező vállalkozások régiós bontásban tekintve a következőkkel foglalkoztak: Közép–Magyarországon az ingatlan ügyletek és gazdasági szolgáltatások 46%-ot, míg a kereskedelmi tevékenységgel foglalkozók 33%-ot tettek ki. Az Alföldi régióban a kereskedelemmel foglalkozó cégek az országos átlagnál is gyakrabban fordulnak elő. Közép és Dél–Dunántúlon szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás volt a leggyakrabban előforduló ágazat, a mezőgazdasági tevékenységet végzők legtöbbször a Nyugat és Dél–Dunántúlon fordult elő. Összesen a külföldi tőkével rendelkező vállalkozások több mint 50%-a ingatlanügyletekkel és gazdasági szolgáltatásokkal foglalkozott, 20%-a ipari tevékenységet folytatott, a külföldi tőke a legkisebb arányban a kereskedelemben volt jelen.

1.1.4. FOGLALKOZTATÁS

Ha az ezredforduló utáni országos foglalkoztatási adatokat nézzük, akkor a kép nem derűlátó. A foglalkoztatottak számának változása egyik évről a másikra elenyésző változást mutat – néhány tizednyi növekedést vagy csökkenést láthatunk, tulajdonképpen leginkább a stagnálás volt tapasztalható (kivéve 2008-2009-et). Ugyanakkor, ha megnézzük az egyes években a foglalkoztatottakon belül a kkv-k létszám arányát, látható, hogy ez folyamatos növekedést mutat. 2008-ban, 2009-ben, tehát a válság kirobbanása idején is nőtt a foglalkoztatottakon belül a kkv-k szerepe, ami arra enged következtetni, hogy túlélőképességük kedvezőbb volt az átlagosnál.

4. táblázat: A kis- és középvállalkozásokban foglalkoztatottak aránya az összes foglalkoztatotti létszámon belül (százalékban)											
Létszám kategória	Foglalkoztatotti létszám megoszlás (összes foglalkoztatott=100%)										
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1-9 fő	37,1	37,2	37,7	37,8	37,9	37,6	37,2	37,2	38,7	39	38,9
10-49 fő	17,2	17,5	18,3	18,3	18,6	19,0	18,9	19,1	18,9	18,8	18,2
50-249 fő	16,5	16,9	16,8	16,7	16,5	16,6	16,9	17,0	16,7	16,3	16,4
kkv-k összesen	70,8	71,6	72,8	72,8	73,0	73,2	73,0	73,3	74,3	74,1	73,5
250 felett	29,2	28,4	27,2	27,2	27,0	26,8	27,0	26,7	25,7	25,9	26,5

Forrás: Vállalati szerkezet 2011, KSH

Kiemelve a folyamatokból 2009-et, a következő képet kaptuk: Magyarországon 2009-ben a vállalkozások 2.706.000 főt foglalkoztattak. Ezen belül a kkv-k 74%-uknak biztosítottak munkahelyet, a Közép–Magyarországi térségben, több mint 40%-uk dolgozott. A legalacsonyabb foglalkoztatotti arány Dél–Dunántúlon volt 67%, a legmagasabb pedig a Dél–Alföldön 87%. Országosan megfigyelve a mikrovállalkozások 51-54%-ig alkalmaztak munkavállalókat. A kis vállalkozásoknál alkalmazásban lévők aránya 23-27%-ot tettek ki, a közepes vállalkozásoknál 21-24% között foglalkoztattak munkavállalókat. A mikrovállalkozások több mint 1.000.000 embernek nyújtottak kereseti lehetőséget.

A kis- és középvállalkozásoknál 2009-ben társas vállalkozásoknál elhelyezkedők száma 1.606.000 fő volt, az egyéni vállalkozásoknál elhelyezkedők száma 405.000 fő. A társas vállalkozásként működő kkv-k esetében az országos átlagot tekintve, a mikro vállalkozásoknál 41% helyezkedett el, a kis-közepes vállalkozásoknál pedig 31% ill. 28% állt alkalmazásban. A központi térséget kiemelve a társas vállalkozások esetében az alkalmazottak létszáma a következő százalékos arányban oszlott meg: mikrovállalkozásoknál 45%, kisméretűeknél 30% és közepes méretű vállalkozások esetében 25%. Az egyéni vállalkozásoknál 2009-ben történt felmérés alapján országosan az alkalmazottak 94%-a mikrovállalkozásoknál helyezkedett el, 5,5%-uk kisméretűnél, közepes méretűeknél pedig, kevesebb, mint 1%-uk állt alkalmazásban. A szállítás-raktározás és az iparban dolgozók száma kkv-k esetében 44% ill. 54%-ot tett ki. Ez a szám az adminisztratív és szolgáltatást végző ágazatokban jóval magasabb volt, 71% és 73%. Ebben a két ágazatban a térségek közül Közép-Magyarországnak volt a legkisebb a jelentősége kkv-k szerepében, ez a központi régióban elhelyezkedő multinacionális cégek jelenlétére utal. A kkv szektorban a 2009-es felmérés alapján a kereskedelem, gépjárműjavítás és az ipari ágazatokban működő vállalkozások foglalkoztatták a legtöbb embert minden régióban, ezt országos szintre kivetítve 460.000 illetve majdnem 420.000 főt jelent. A mikro méretű szervezeteknél helyezkedett el a munkavállalók 50%-a szolgáltatási ágazatban és az építőipart tekintve. A mezőgazdaság és az ipar területén a kis és közepes méretű vállalkozások töltik be a legnagyobb szerepet.

1.2. A KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK TÚLÉLÉSI KÉPESSÉGE

A vállalkozás akkor túlélő, ha az alakulását követő évben is működik még. Akkor is túlélőnek számít a vállalkozás, ha már nem aktív, de a tevékenységét átadta.

5. táblázat: A kkv-k túlélő képessége (2000-2010)

Év	Vállalkozások darab száma		Megszűnő vállalkozások Előző év=100%	Újonnan létrejövő vállalkozások Előző év=100%
	Újonnan létrejövő vállalkozások száma	Megszűnő vállalkozások száma		
2000	86 226	60 159	-	-
2001	84 085	66 684	110,8	102,5
2002	103 994	62 372	93,5	123,7
2003	71 765	60 097	96,4	69,0
2004	71 220	60 079	99,9	99,2
2005	63 598	73 715	122,7	89,3
2006	59 797	66 701	90,5	94,0
2007	60 965	65 038	97,5	101,9
2008	71 316	72 663	111,7	116,9
2009	63 110	71 620	98,6	88,5
2010	69 935	-	-	110,8

Forrás: A vállalkozások demográfiája és struktúrája (2000-2011) alapján saját szerkesztés

Az ötödik számú táblázatban látható, hogy Magyarországon 2005-ig több vállalkozás jött létre, mint amennyi megszűnt. 2005-től a folyamat megfordult. 2005-ben a vállalkozások megszűnése drasztikusan emelkedett, melynek mértéke az előző évhez viszonyítva 22% volt. Az újonnan létrejövő vállalkozásoknál 2002-ig emelkedés állapítható meg, azonban ezt csökkenés követte egészen 2007-ig, ugyan is ebben az évben láthatunk egy 16 százalékos növekedést, melyet egy újbóli csökkenés követett 2009-ben, ebben az évben 8 206-al kevesebb vállalkozás jött létre, mint az ezt megelőző évben. Az ezredforduló után 2010-ig bezárólag elmondható, hogy egy évben átlagosan újonnan létrejövő vállalkozások száma 73 273 volt.

2000-ben ténylegesen újonnan létre hozott kis- és középvállalkozások száma 86 226. Az újonnan megalakuló szervezetek legnagyobb részét a Közép–Magyarországi régióban

jegyezték nyilvántartásba. Az ezer lakosra jutó számuk ebben a térségben volt a legnagyobb, 96 db, ez a mutató a többi régióban elmaradt az országos átlagtól.

A vállalkozások száma a megalapításukat követően évenként egyre kisebb mértékben, de csökkent, a csökkenés mértéke régióként megegyező volt. Évről évre kevesebb vállalkozás volt képes fennmaradni ebben az időszakban. 2009-ben a megalapításukat követő ötödik évben a kis és középvállalkozások 42 %-a létezett, ez a szám 5 százalékponttal alacsonyabb, mint a 250 fő felett alkalmazóké. Ez utóbbi vállalkozások túlélési esélyei több oknál fogva jóval kedvezőbbek. A régiókat vizsgálva azt tapasztalhatjuk, hogy a Közép–Magyarországi és Nyugat–Dunántúli régióban volt a legjobb a túlélési képesség, ami azt jelenti, hogy 43% és 44%-uk működött a megalapításukat követő ötödik évben is. A többi régióban már nem volt ilyen kedvező a helyzet, mivel például az Észak–Alföldi és Észak–Magyarországi területen működő vállalkozások kevesebb, mint negyztizedük maradt fenn. A 2004-ben létrejövő vállalkozások túlnyomó része mikrovállalkozásnak minősült, ezen szervezetek fennmaradási képessége tűnik a legjobbnak, 42%-uk öt év elteltével is működött. A kis vállalkozások esetében, akik 10-49 főt alkalmaztak ez az arány 41 % volt. A közepes méretű vállalkozásoknál volt a legkedvezőtlenebb a helyzet, mivel itt öt év elteltével 39 %-uk működött, 2004-ben 102 db vállalkozást jegyeztek be, ezek 50-249 főt foglalkoztattak. Területenként azt figyelhetjük meg, hogy ezen szervezeteknél a Közép–Magyarországi térségben volt a legkisebb a fennmaradási esély, Észak- Alföldön a kisméretű vállalkozásoké, míg a Közép és Nyugat–Dunántúli térségekben kisméretű és a közepes méretű vállalkozásoknak volt a legjobb a túlélési képességük. A Dél–Alföldön, Dél–Dunántúlon és az Észak–Magyarországi térségben azt figyelhettük meg, hogy a foglalkoztatás növekedésével a vállalatok nagyobb eséllyel maradtak életben. Ez alapján azt is kijelenthetjük, hogy könnyebb elindulni és működőképesnek maradni hosszabb távon, ha kevesebb foglalkoztatottja van egy vállalkozásnak és az évek folyamán bővíti munkavállalói számát. Ez azt is bizonyítja, hogy 2009-ben 1200 olyan működő vállalkozást találhatunk, amely kis és közepes méretű vállalkozásnak minősül, ez a szám 2004-ben a fele volt, mivel a legtöbb mikro vállalkozásként indult (9 fő alatti létszám) és működése során bővítette alkalmazottai létszámát és így 10 alkalmazottnál többet foglalkoztatott.

2004-ben alakult kkv-k fele- fele arányban voltak egyéni és társas vállalkozások. A társas vállalkozási formában létre jövő cégek esetében a túlélési képesség jóval magasabb

volt, mint az egyéni vállalkozási formát választók esetében. Ez köszönhető annak is, hogy a társas vállalkozási formát választóknál magasabb az induló tőke. A társas vállalkozási formát választók 48%-a, míg az egyén formát választók 36%-a működött még 2009-ben is. Ez a nagy eltérés a Dél–Dunántúlon látszik a legjobban.

2004 során bejegyzett társas formában működő kkv-k legtöbbször a Bt, és a Kft formát választotta. A vállalkozási forma közül a kft-k működési képessége bizonyult jobbnak. A Nyugat–Dunántúlon létre jövő kft-k és bt-k túlélési rátája volt a legmagasabb, míg a Közép–Magyarországi térségben a legkedvezőtlenebb, az átlagnál is alacsonyabb volt. A Nyugat–Dunántúlon a kft-k 59%-a és a bt-k 47%-a, a Közép–Magyarországi térségben előbbiek 49 %-a, utóbbiak 40%-a működött a bejegyzésüket követő ötödik évben is.

Az említett szervezeti formákat választó vállalkozások túlélési képességét tevékenységük formája is nagyban befolyásolta. A 2004-ben bejegyzett vállalkozások közül, a humán-egészségügyi és szociális ellátás ágazat túlélési rátája volt a legkedvezőbb. Ezekben az ágazatokban a megalakulásukat követő 5. évben majdnem 70%-uk volt működőképes. A következő ágazatokban a túlélési képesség 50% körül alakult: szakmai, tudományos, műszaki tevékenység, ipari ágazatban, oktatás, művészet, szórakoztatás, szabadidős tevékenységet folytató ágazatok. a pénzügyi, biztosítási tevékenységet végző vállalkozások 2004-es megalakulásukat követő 5. évben kevesebb, mint 20% működött. 5900 kkv-t regisztráltak 2004-ben, akik az előbb említett tevékenységet folytatták, ez az alacsony túlélési arány az egyéni vállalkozási formát választók magas száma miatt következhetett be. A mezőgazdasági ágazat tekintetében az ország minden térségében a túlélési képesség meghaladta az átlagot. Az adminisztratív és szolgáltatást támogató vállalkozások fennmaradási képessége az átlagosnál is alacsonyabb az egész ország területén. A Nyugat–Dunántúli, Dél–Dunántúli és Dél–Alföldi térségben az építő ipari ágazatban tevékenykedő kis- és középvállalkozások túlélési képessége volt a legkedvezőbb. A kereskedelem és javítás területén működő kis- és középvállalkozások működő képessége a Nyugat–Dunántúli és Dél–Alföldi térségben volt a legmagasabb.

1.3. A KIS- ÉS KÖZÉP VÁLLALKOZÁSOK GAZDASÁGI SZEREPE

1.3.1. BRUTTÓ HOZZÁADOTT ÉRTÉKHEZ VALÓ HOZZÁ JÁRULÁS

A jelentős statisztikai és értelmezési problémák ellenére egy ország teljesítményét, jövőbeni kilátásait leggyakrabban gazdasági növekedés mutatja meg. Tudjuk, hogy a kkv-k ehhez a teljesítményhez jelentős mértékben járulnak hozzá, ezért röviden kitérünk e szerep vizsgálatára is.

**6. táblázat: Kis- és középvállalkozások hozzájárulása az összes vállalkozás GDP-jéhez
(2000-2010, százalékban)**

Év	Kis- és középvállalkozás	250 felett	Összesen
2000	54,9	45,1	100,0
2001	53,9	46,1	100,0
2002	52,6	47,4	100,0
2003	53,3	46,7	100,0
2004	52,0	48,0	100,0
2005	53,4	46,6	100,0
2006	55,0	45,0	100,0
2007	55,5	44,5	100,0
2008	56,2	43,8	100,0
2009	55,1	44,9	100,0
2010	55,1	44,9	100,0

Forrás: Vállalati szerkezet 2011, KSH

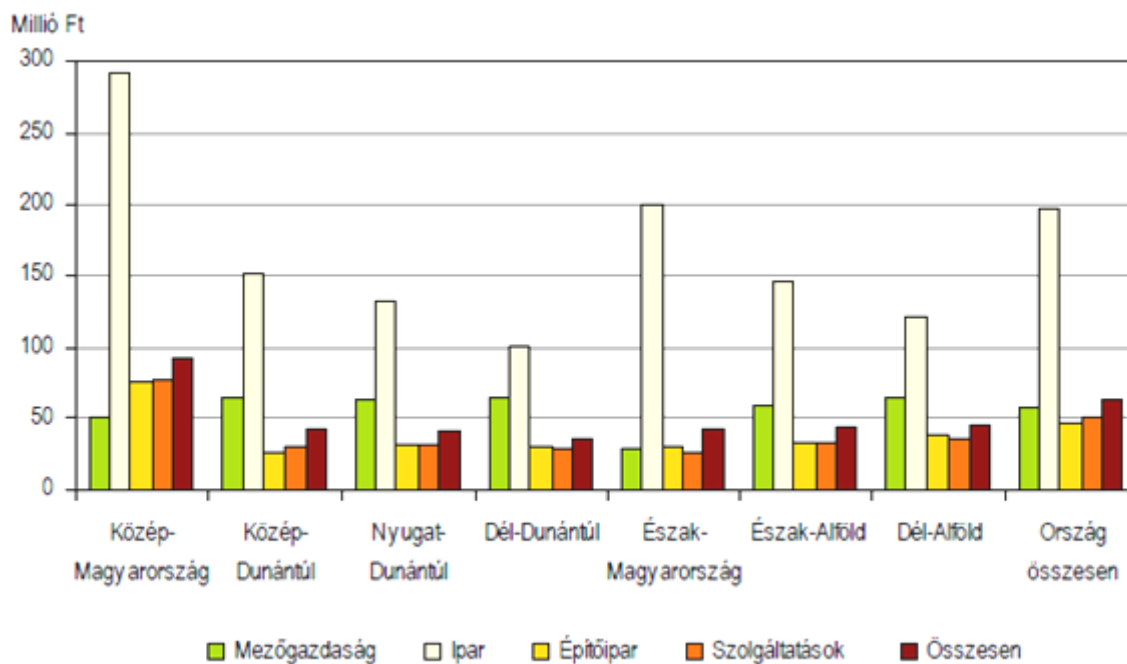
Az egyéni vállalkozásokat kiemelve a kis- és középvállalkozások közül, a GDP-hez hozzáadott értékük Közép–Magyarországon volt a legkisebb, míg a Dél–Alföldi térségben volt a legnagyobb. A centrum térségben a GDP 2,7-át állították elő, az előző két térségben pedig 13%-át. A fővárosban a kkv-k által megtermelt bruttó hozzáadott érték több mint 3900 milliárd forint volt. A többi régióban ez a szám jóval alacsonyabbnak bizonyult, a Dél–Alföldi régióban 625 milliárd, az Észak–Alföldön pedig 594 milliárd forint volt. Az országban régiós bontásban nézve a legalacsonyabb GDP-t a Dél–Dunántúli régiókban elhelyezkedő kis- és középvállalkozásoknál mérték, 389 milliárd forintot. Az egy vállalkozásokra jutó hozzáadott értéket tekintve, a Közép–Magyarországi térség 15 millió forintot állított elő.

A gazdaság modernizálódásával az ország gazdasági szerkezete jelentős változáson ment keresztül, jellemezői közül említhető a mezőgazdaság szerepének csökkenése, a szolgáltatások jövedelemtermelő képességének növekedése illetve, az ipar teljesítményének világpiaci hatások által vezérelt hullámozása. A gazdasági ágazatok szerint nézve a kkv-k által megtermelt bruttó hozzáadott értéket, jól láthatjuk, hogy 2009-ben a szolgáltató szféra 62%-át adta ennek az értéknek. Az ipari szervezeteket vizsgálva ez az érték 25% volt, míg a mezőgazdaság jóval lemaradva, 3%-ot produkált.

1.3.2. ÁRBEVÉTEL

A Magyarországon működő kkv-k a 2009-es KSH felmérés alapján 41.600 milliárd forint árbevételre tettek szert. A kis- és középvállalkozások magas létszáma miatt, még a nagyvállalatok árbevételeit is felülmúlta.

A Közép–Magyarországi térséget vizsgálva, itt a legszembeötlőbb a nagyvállalatokkal szembeni különbség, mivel 250 fő alatt foglalkoztatók 10.275 milliárd forint árbevételre érték el. Az arányokat tekintve a Dél–Alföldön volt a legmagasabb a kkv-k súlya bevételeik háromszor nagyobbak voltak a nagyvállalatokénál. A vállalkozások létszámához viszonyítva a bevételek legnagyobb része a centrum térségben összpontosult. A Közép–Magyarországi régió mondhatta magáénak a bevételek közel 60%-át, a többi régió összesen 16.792 milliárd forint bevételen osztozott, ebből az összegből a dél-alföldi régió kapta a legtöbbet és a Dél–Dunántúli a legkisebb arányt. Az egy vállalkozásra jutó árbevétel nézve a kkv-k körében egy szereplő átlagosan 63 millió forint árbevételre ért el. Minden létszám kategóriában a Közép–Magyarországi kis és középvállalkozások voltak a legeredményesebbek, mivel az egy vállalkozásra jutó árbevétel jóval magasabb volt az átlagosnál.

4. ábra: Az egy vállalkozásra jutó árbevétel a kis- és középvállalkozások körében, 2009

Forrás: KSH 2011. évi jelentése, Kis- és középvállalkozások helyzete a régiókban, p. 21.

A diagramot megfigyelve azt láthatjuk, hogy az Észak–Alföldi térségben a mezőgazdaság több mint 50 millió forint árbevételre tett szert. Ebben a régióban is az ipar volt a legkiemelkedőbb a maga 200 millió forintos árbevételével, ezt csak a Közép–Magyarországi régió előzi meg. A szolgáltatás és az építőipar hasonló árbevételre tett szert, ami kb. 30 millió forintot ért el. A Dél–Alföldi térségben szintén az ipar volt a legkiemelkedőbb (kb. 125 millió forint), itt a mezőgazdaság volt a második leghatékonyabb ágazat, az építőipar és a szolgáltatások területén egyenként közel 50 millió forintos árbevétel született. A Közép–Magyarországi régió volt a legkiemelkedőbb az ipar területén, itt az árbevétel majdnem meghaladta a 300 millió forintot. Itt a szolgáltatás és az építőipar állt a második helyen, a mezőgazdaság 50 millió forintos árbevételt ért el. A szállítás és raktározás ágazatokban a Közép és Nyugat–Dunántúli térségek voltak a legerősebbek, itt 5,8% és 6,5% árbevételt ért el.

2. A BERUHÁZÁSOK ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON

2.1. BERUHÁZÁSOKRÓL ÁLTALÁNOSÁGBAN

A Számviteli törvény 3. paragrafusának 4. bekezdés 7. pontja a következőképpen határozza meg a beruházás fogalmát:

„Tárgyi eszköz beszerzése, létesítése, saját vállalkozásban történő előállítása, a beszerzett tárgyi eszköz üzembe helyezése, rendeltetésszerű használatba vétele érdekében az üzembe helyezésig, a rendeltetésszerű használatbavételig végzett tevékenység (szállítás, vámkezelés, közvetítés, alapozás, üzembe helyezés, továbbá mindaz a tevékenység, amely a tárgyi eszköz beszerzéséhez hozzákapcsolható, ideértve a tervezést, az előkészítést, a lebonyolítást, a hitel igénybevételt, a biztosítást is); beruházás a meglévő tárgyi eszköz bővítését, rendeltetésének megváltoztatását, átalakítását, élettartamának, teljesítőképességének közvetlen növelését eredményező tevékenység is, az előbbieken felsorolt, e tevékenységhez hozzákapcsolható egyéb tevékenységekkel együtt.”

Egy másik megfogalmazás szerint a beruházás: *„Azt a tőkebefektetést, amelyet azért határoznak el, hogy az általa a jövedelemtermelést hosszabb távon (365 napot meghaladóan) szolgáló eszközöket és/vagy a jövedelemtermelés tárgyait megszerezzék, beruházásnak nevezzük”* (Tétényi, 2001). Illés Csaba (1997) szerint a beruházás *„... tárgyi eszközök beszerzésére, létesítésére fordított tőkekiadásokat...”* jelenti.

A beruházásoknak két fajtáját különböztetjük meg, lehetnek pótló és bővítő jellegűek. Pótló beruházásról akkor beszélhetünk, ha az elhasznált tárgyi eszközök helyére újat létesítenek, és az mennyiségi és érték változást nem eredményez az eszközök között. Valamint bővítő beruházásról akkor beszélhetünk, ha korábban nem létező, új eszközt vásárolnak, növelve az eszközök mennyiségét és értékét.

A kérdés az, hogy milyen gazdasági környezetre és eszközökre van szükség ahhoz, hogy a beruházásokat meg tudjuk valósítani? A beruházások megvalósításához elsősorban anyagi javakra, illetve pénzforrásokra van szükség. A pénzhez, saját megtakarításunk, vagy mások megtakarítása, más néven idegen tőke javak révén juthatunk. Az idegen tőke javakat többek között hitel felvétel segítségével szerezhethetjük meg. Ebből arra a következtetésre juthatunk, hogy a megtakarítások a beruházások forrásaként szolgálnak.

A makroökonómia három tényezőtől teszi függővé a beruházások megvalósítását:

1. A beruházási kereslet.
2. A várható jövedelmezőség (piaci kamat).
3. A gazdaság jövőbeni állapotára vonatkozó várakozások.

Beruházni akkor érdemes a vállalkozás számára, ha ezzel a tevékenységével más befektetési formához képest magasabb profitot érhet el. Ha valaki olyan jövedelemmel rendelkezik, amit nem költött el fogyasztásra, akkor megtakarításról beszélhetünk. Ebből a megtakarításból, azonban nem lesz automatikusan beruházás. A fenti három tényező együttes hatása alapján dől el a megtakarítás beruházásra fordítása.

2.2. BERUHÁZÁSOK MAGYARORSZÁGON AZ EZREDFORDULÓ UTÁN

Magyarországon az ezredforduló után ingadozó beruházási tevékenység jellemezte hazánkat. Az évtized első éveiben dinamikus bővülés figyelhető meg, a nemzetgazdasági beruházások volumene gyorsan növekedett. Ez a lendület tovább működött az Európai Unióhoz való csatlakozásunk után, mely részben a gyorsuló működő tőke áramlásnak és az unió által folyósított fejlesztési támogatásoknak is köszönhető. KSH adatgyűjtése alapján 2008-ban a nemzetgazdaságban 4942 milliárd forintot fordítottak beruházásokra.

7. táblázat: A nemzetgazdasági beruházások értéke, volumenindexei

Év	Nemzetgazdasági beruházások		
	Értéke, folyó áron, milliárd Ft	Volumenindexe	
		előző év= 100,0	2000 év=100,0
2000	2 852,9	-	100,0
2001	3 158,0	110,7	110,7
2002	3 525,6	111,6	123,5
2003	3 709,5	105,2	129,9
2004	4 188,3	112,9	146,7
2005	4 469,8	106,7	156,5
2006	4 652,5	104,0	162,8
2007	4 771,5	102,5	166,8
2008	4 942,4	103,5	172,7
2009	4 659,7	94,1	162,5
2010	4 485,9	96,3	156,4
2011	4 299,5	95,8	149,9

(Forrás: A vállalkozások demográfiája és struktúrája (2000-2011) alapján saját szerkesztés)

Ezután folyamatos csökkenés tapasztalható. 2008 utolsó negyedévében a mezőgazdaság és a bányászat kivételével, valamennyi ágazat beruházási teljesítménye már stagnált vagy csökkent.

Általánosan elmondható, hogy a nemzetgazdasági ágak közül rendszerint az iparhoz, ezen belül is leginkább a feldolgozóiparhoz, valamint az autópálya-építéseket is magában foglaló szállítás, raktározás, posta és távközléshez kötődik a beruházási teljesítmények legnagyobb szelete. A 2001–2007. években megvalósított beruházásoknak országosan – a területivel összehasonlítható gazdálkodói körben – 37%-a az iparban (ezen belül is háromtized a feldolgozóiparban), bő egyötöde a szállítás, raktározás, posta és távközlés nemzetgazdasági ágban jelent meg, s csaknem 9% jutott a kereskedelem, javítás területére. Az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás, a közigazgatás, védelem, az iparon belül az energiaszektor, és az egyéb közösségi, személyi szolgáltatás egyenként 6–7% közötti, a mezőgazdaság csaknem 4%, az oktatás, illetve az egészségügyi, szociális ellátás 2–3% közötti, a többi nemzetgazdasági ág pedig még ennél is alacsonyabb hányaddal részesedett. (KSH, 2008)

1. Szállítás

A szállítási ág beruházásaiban az államilag finanszírozott közútfejlesztési beruházások, elsősorban az autópálya-építések nagy súlyt képviselnek, és a dinamikát jelentősen befolyásolják. Ennél az ágazatnál így a beruházások növekedése főként kormányzati döntések függvénye. 2006-ban adták át az M5 Szeged-Röszke, M3 Nyíregyháza-Nagykálló autópályát. 2007: M3 Görbeháza-Nyíregyháza autópálya átadása.

A szállítási ágazat, amely magába foglalja a közútépítést és a javítást, 2006 II. negyedévével kezdve folyamatosan csökkent. 2007-ben 2%-os csökkenés 2008-ban már 6%-os csökkenés tapasztalható.

2. Feldolgozóipar:

A feldolgozóiparban a szállítási ágazattal szemben a beruházási volumen növekedés a magánszektorban, különösen a külföldi tulajdonú vállalatoknak köszönhető. Az ágazat fejlesztései nagymértékben befolyásolják a gazdaság jövőbeni fejlődését és exportjának dinamizmusát.

2007-ben főként a gumitermék-, a jármű és a híradás-technikai termékek gyártása 24%-al növelte a beruházásokat. Ezen a területen a különbségek a legmarkánsabbak.

2001-2007. években a fejlesztések 58%-a Közép–Dunántúlon, a beruházások további hányada pedig Észak–Magyarországon és Nyugat–Dunántúlon valósult meg. Közép–Dunántúlon, ezen belül is Komárom–Esztergom megyében valósult meg a legnagyobb mértékben, ezen belül is a gép- és vegyipar területeken. A növekedést 2008-ban azonban csökkenés követi. Előző évhez képest a feldolgozóipari beruházások volumene 3,6%-kal csökkent.

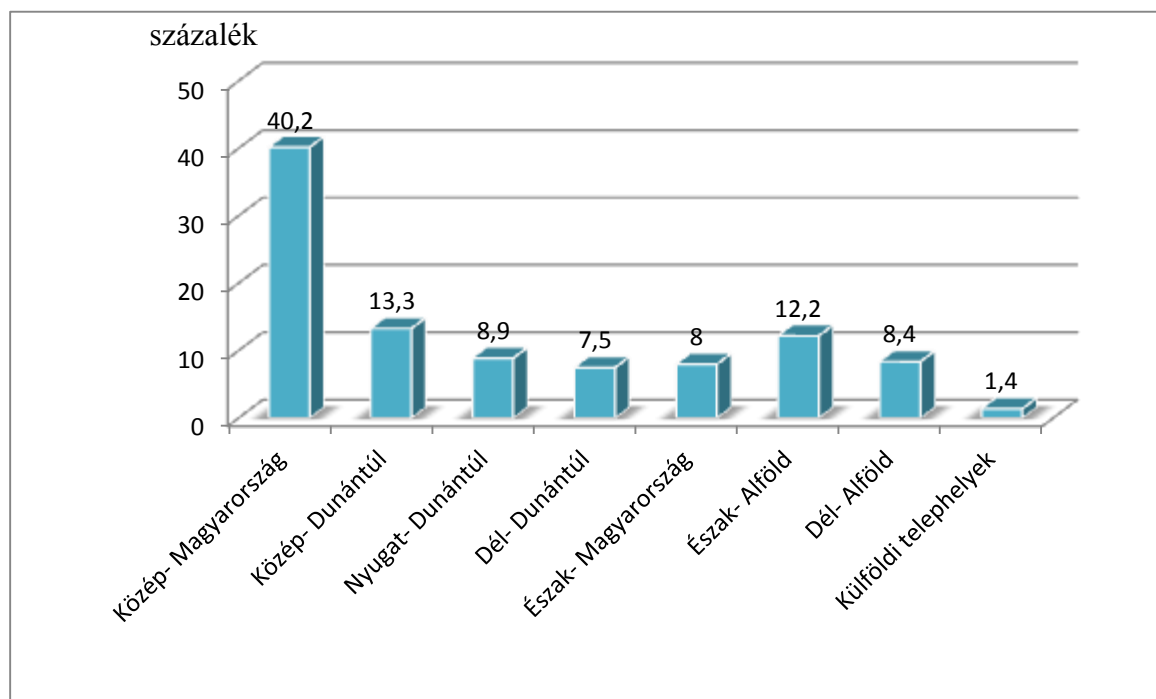
3. Ingatlanügyletek:

A beruházás növekedés főként a lakásépítéseknek tudható, melyet számottevően a lakásépítések támogatása befolyásolta. Ennél a szektornál is tapasztalható a volumen csökkenés mely a KSH adatai alapján 1,5%-os volt 2008-ban az előző évhez képest.

4. További szolgáltató ágak:

A kereskedelem, a pénzügyi közvetítés, az ingatlan-ügyletek, gazdasági szolgáltatás, illetve a közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás területére a Közép–Magyarországi régióban jutott az országos részesedést leginkább meghaladó hányad. Az oktatásba investált fejlesztések aránya a térség összes beruházásán belül Észak–Alföldön, Dél–Alföldön és Dél–Dunántúlon volt országos átlag fölötti, az egészségügyi, szociális ellátás és a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás pedig a legtöbb térségben meglehetősen alacsony részesedésű volt. (KSH, 2008)

A 1. számú mellékletben jól látható, hogy mennyire változatosan valósultak meg a fejlesztések, beruházások. Ez a változás főként a régiók és megyék ágazati sajátosságaitól függnek. Átlagosan 2001–2007-ig terjedő időszakban, évi átlagban az mondható el, hogy hazánkban évi 297,7 ezer forint egy lakosra jutó beruházásból 110,3 ezer forint az iparban realizálódott. A mezőgazdaság fejlesztésére, egy lakosra átlagosan 11,1 ezer forint jutott, amelytől csak a Közép–Magyarországi és az Észak–Magyarországi mutató maradt el.

5. ábra: A régiók részesedése a beruházások teljesítményértékéből 2006–2007

(Forrás: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/regiok/orsz/beruhazasreg.pdf>, Letöltés: 2012.10.06.)

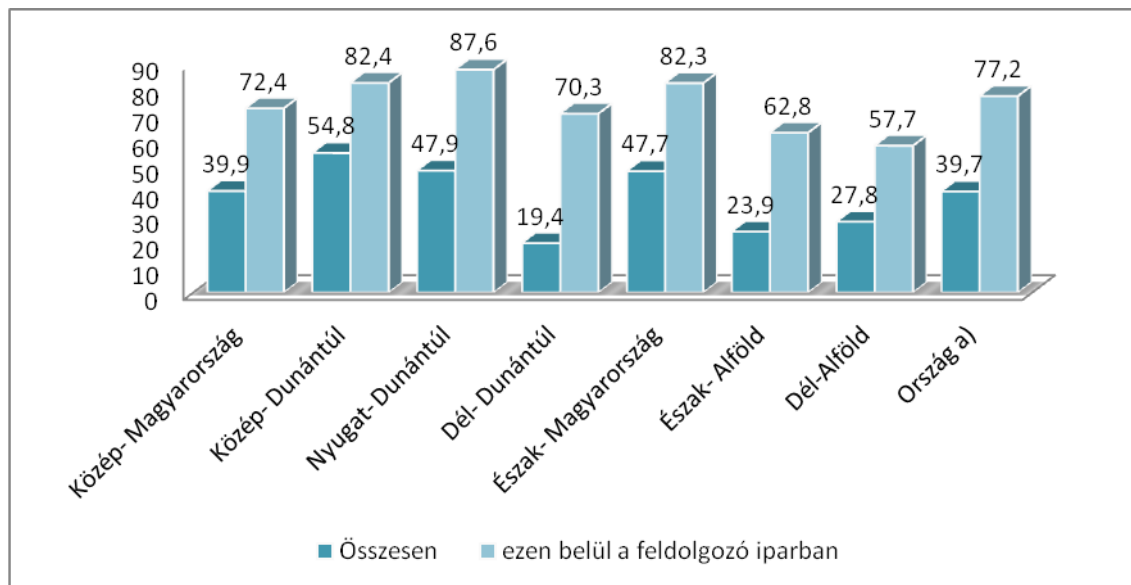
2006-2007. években a gazdasági szervezet beruházása 7669,1 milliárd forint volt, amely évente átlagosan 3834,6 milliárd forintot jelentett. A régiók részesedését a fenti ábra mutatja, mely szerint a következő sorrendbe részesednek a régiók: Közép-Magyarország, Közép-Dunántúl, Észak-Alföld, Nyugat-Dunántúl, Dél-Alföld, Észak-Magyarország, Dél-Dunántúl. Első régióként a Közép-Magyarországi régiót kell említenünk. Ebben a régióban az összes beruházás kétötöde valósult meg. Ezt az 5. ábra jól szemlélteti.

Külföldi érdekeltségű vállalatok beruházásai: (KSH, 2008)

A beruházásoknál fontos megemlíteni a külföldi vállalkozások beruházásait hazánkban. A magyar gazdaság számára létfontosságú szerepet töltenek be az erőforrások szükségessége miatt. Szerepük a hazai gazdaságban a fejlődés elősegítése, modernizálás, versenyképesség megtartása, új illetve a meglévő munkahelyek segítése.

Az ezred forduló után a külföldi érdekeltségű vállalkozások hazánkban 759,7 milliárd forintnyi beruházást valósítottak meg. A hét év alatt a fejlesztések 55%-át a Közép-Dunántúli régióban valósították meg. Meg kell még említenünk a Nyugat-Dunántúli és Észak-Magyarországi részesedést is, amely körülbelül 48%.

Az ágazatok közül a legtöbb beruházás a feldolgozó iparban valósult meg, és kisebb súlyarányban még valósultak meg beruházások a pénzügyi közvetítésben és a kereskedelemben. A mezőgazdaságban és az építőiparban volt a legalacsonyabb a hozzájárulásuk. Az oktatásban, az egészségügyi, a szociális ellátásban, a közigazgatás területén egyáltalán nem működtek közre külföldi érdekeltségű vállalatok.

6. ábra: A külföldi érdekeltségű vállalkozások beruházási teljesítményének összes beruházáson belüli aránya, 2001-2007

(Forrás: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/regiok/orsz/beruhazasreg.pdf>, Letöltés: 2012.10.07, 11:30)

2.3. A BERUHÁZÁSOK ALAKULÁSA 2009-TŐL

A beruházásokat vizsgálva a kkv-k 2009-ben 1.789 milliárd forint értékűt valósítottak meg, ez a nemzetgazdasági fejlesztések 56%-át tette ki. Közép-Magyarországi régiókban volt a legjelentősebb a kis- és közép vállalkozások befektetései, itt a nagyvállalatokkal együtt a nemzetgazdasági beruházások értéke 64% volt. A Dél-Alföldi térségben a beruházások értéke elérte az átlagot, míg az Észak-Alföldön alacsonyabb volt ennél. A mikrovállalkozások adták a fejlesztések 47%-át, 30%-ot értek el a közép vállalkozások és nem egészen 25%-ot mondhattak magukénak a kisvállalkozások. A Közép-Magyarországi régióban volt a legjelentősebb a mikrovállalkozások befektetései. A nagyvállalkozások beruházásait tekintve a régiónkénti eloszlás eltérő képet mutat, és itt jól megfigyelhető az egyes régiók gazdasági fejlettségi szintje. A nagyvállalatok tekintetében a beruházások

összege 35% volt a Közép–Magyarországi vállalkozásoknál. A kkv-k esetében 178.000 forint volt az egy főre eső beruházási teljesítmény érték.

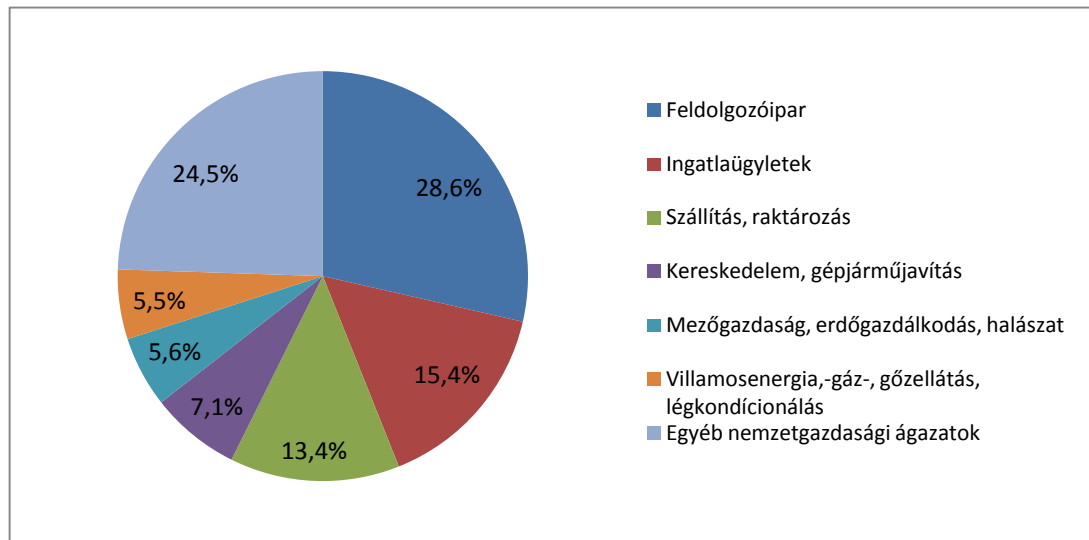
8. táblázat: A kis és középvállalkozások beruházásainak megoszlása gazdasági ágak szerint, 2009				
Gazdasági ág	1-9 fő	10-49 fő	50-249 fő	Összesen
Mezőgazdaság	4,2	16,9	15,5	10,6
Ipar	10,9	26,9	47,2	25,4
Ezen belül: Feldolgozóipar	2,9	23,1	32,9	16,6
Kereskedelem	7,2	18,8	11,1	11,1
Szállítás és Raktározás	22,8	9,8	5,8	14,7
Ingatlanügyletek	31,6	6,5	1,4	16,7
Többi ágazat	23,4	21,0	19,0	21,5
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0

(Forrás: KSH 2011. évi jelentése, Kis- és középvállalkozások helyzete a régiókban, p. 25.)

A fajlagos mutató a centrum térségben volt a legkedvezőbb, mivel a fővárosban nagy értékű beruházásokat valósítottak meg. Az átlagosnál nagyobb értéket ért el a dunántúli térség, 207.000 forintot, ennél a számnál jóval alacsonyabb volt az arány a Dél–Alföldi térségben (137.000 forint).

A beruházások 25%-át az iparba investálták, a befektetések további összegét, 17%-át ingatlan ügyletekbe, 15%-ot szállítás és raktározás ágazatba illetve több mint 10 %-ot a kereskedelembe és a mezőgazdaságba fektettek be. Az építőipari innovációk 5,8%-kal részesedtek, az adminisztratív szolgáltatás területén pedig 4,7% került. A Közép–Magyarországi térséget vizsgálva a befektetések abszolút értéke minden ágazatban itt volt a legjelentősebb, de ez alól kivételt képez a mezőgazdaság. Ebben a térségben az ingatlan ügyletekbe kötötték a legtöbb beruházást, ez 27%-ot jelent. Két térségben volt átlag alatti az ipari befektetések összege, a Közép–Magyarországi és Dél–Dunántúli régióban. Az alföldi térséget tekintve a mezőgazdaság volt a húzó ágazat. A kis- és középvállalkozások

tekintetében az vehető észre, hogy a nagyobb létszámú cégek esetében nagyobb szükség van gépekre, berendezésekre és járművekre. A 2011-es évben, az előző évekhez hasonlóan, a beruházások iránti igény ismét csökkent, az előző évhez viszonyítva 4,5%-kal. Az ágazatokat megvizsgálva azt tapasztalhatjuk, hogy az építési beruházások estek vissza a legnagyobb mértékben, 13,9%-kal.

7. ábra: Nemzetgazdasági beruházások megoszlása gazdasági ágak szerint, 2011

Forrás. Jelentés a beruházások 2011. évi alakulásáról, KSH, p. 6.

Érdekes, hogy a gép- és berendezésekhez tartozó beruházási igény növekedett 8,8 %-kal. 2011-es felmérés alapján a csökkenő beruházási kedvvel szemben az alábbi ágazatokban mégis 6,8%-os növekedés mutatkozott, ez a mezőgazdaság, az erdőgazdálkodás és a halászat. Kimagasló teljesítményt ért el az egyéb nemzetgazdasági ágazatokban megvalósított beruházások száma, ez több mint 24%-os növekedést jelent az előző évhez viszonyítva. Fellendülést mutatott még a feldolgozó ipar, de csak a nagy vállalatoknak köszönhetően, itt 3,7%-os növekedés valósult meg. A 2010-es kimutatásokhoz képest két megyében, Győr–Moson Sopron és Bács–Kiskunban nőtt a járműipari beruházások mértéke (Kecskeméti Mercedes gyár felépítése), ez az ágazat 2,7% növekedést mondhat magáénak.

A vállalkozások beruházási kedvét mérsékelte a kedvezőtlen gazdasági környezet, ami abban nyilvánult meg, hogy emelkedtek a finanszírozási költségek, nem volt kielégítő a piaci kereslet. Igaz, Magyarország gazdasági fejlődése kismértékű növekedést mutatott:

ezt a GDP változása jelzi a legjobban, a 2010-es évben 1,3% volt a növekedési ütem, míg 2011-ben 1,6%. A GDP növekedése a mezőgazdaságnak és az ipari termelés növekedésének volt köszönhető. A mezőgazdaságnál 25%-os növekedés mutatkozott az előző évhez képest.

A lassú növekedés ellenére is összességében a beruházások utáni igény a vállalkozások számára nem az elsődleges szempontok közé tartozott, vállalkozások nagy része a csőd szélén állt, így inkább az életben maradás tűnt számukra a legfontosabbnak. A beruházási ágazatok közül kiemelve kettőt, az építő ipart és a gép- és berendezések investálását más-más okok miatt tapasztalható csökkenés. Az építőipari beruházások hanyatlása már a 2006-os évben elkezdődött. Itt első sorban a lakásépítések, üzleti ingatlan fejlesztések és gyorsforgalmi úthálózat- építéséhez és felújításához szükséges beruházások csökkenése miatt kezdődött el. A gépek és berendezésekhez köthető beruházások a 2008-as év végén kezdődött el a válság kitörése folytán. Ebben az esetben a csökkenés két és fél évig tartott, ezt követően viszont lassú emelkedés mutatkozott. A növekedés a válság során elmaradt feldolgozó ipari beruházásoknak, és a haszongépjárművek vásárlásának volt köszönhető.

A gazdasági ágazatokat vizsgálva azt tapasztalhatjuk, hogy a beruházások 50%-át a feldolgozóipar, szállítás- és raktározás és az ingatlan ügyletek adják. A másodsorban az инвестиáció negyedét adják a következő ágazatok: kereskedelem, gépjárműjavítás, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat, villamos energia- gáz- gőzellátás, légkondicionálás. A felsorolt ágazatok az innovációs tevékenység mintegy háromnegyedét teszik ki. 2011-es felmérés alapján tudjuk, a nemzetgazdasági ágazatok többségében a beruházások csökkenést mutatnak. A szállítás- és raktározás ágazatban ez a csökkenés a 23,3% volt, ami a gyorsforgalmi úthálózat, a csővezetékes rendszer, a vasút hálózat és a légi szállítás fejlesztéseinek elmaradása okozta. Az építőiparban az előző évekhez képest 21% csökkenés mutatkozott. Ezzel szemben a mezőgazdasághoz köthető ágazatokban bizonyos fokú emelkedés volt a jellemző, ami összesen 6,8%. A legkiemelkedőbb növekedési tendenciát az ipari ágazatokban mérték 24,2%-kal. Emelkedés mutatkozott a következő ágazatok beruházási teljesítményében is: járműgyártás, gépi berendezések gyártása, gyógyszergyártásban is. Uniós forrásokból valósult meg 42,2%-a az egészségügyi intézményfejlesztések, humán egészségügyi és szociális ellátást végző ágazatok beruházásainak.

A legalább 50 főt alkalmazó vállalatok körében a beruházási igény már a válságot megelőzőn is csökkent, ez a következő két évre is kihatott. A közepes méretű

vállalkozások esetében a növekedés mutatkozott a 2011-es évben, ami 3,7%-ot jelentett. A mikro és kis vállalkozások beruházási igénye csökkent a 2011-es évben, ezért a vállalati szektorra összességében a stagnálás a jellemző. Regionális bontásban azt figyelhetjük meg, hogy a beruházások háromnegyede a Közép–Magyarországi térségben és a Nyugat–Dunántúlon valósult meg.

Összességében az állapítható meg, hogy az ország egész területén folytatódik a beruházások csökkenő tendenciája. A 2012. évi II. negyedévében készült felérés alapján a beruházások 5,9%-kal csökkentek az 2011-es év azonos időszakához képest. A 2011-es év II. negyedévéhez hasonlítjuk az adatokat a következőket figyelhetjük meg: összességében 5,9%-os visszaesés a jellemző, ami ágazati bontásban a következőképpen néz ki. Az építőipari innovációk 8,3%-kal csökkentek, a gép- és berendezésekhez tartozó beruházások kisebb mértékben, azaz 2,6% mérséklődtek. Ez annak volt köszönhető, hogy a mezőgazdaságban és az információs, kommunikációs ágazatok beruházásai, berendezésekre irányultak. A második negyedévben az energia ipar innovációs tevékenysége a felére mérséklődött, ez az elkészült erőműépítés projekt lezárás miatt alakult így. A vendéglátó, szálláshely-szolgáltatási ágazatban a csökkenést egy lezárult projekt jelentette, ami egy gyógy szálloda felépítését takarta. Közel 40%-kal esett vissza az oktatási, egészségügyi, szociális ellátás területén végbenő innováció, ugyanakkor sikeresen megvalósult a felsőoktatási és egészségügyi intézmények épületfejlesztési beruházásai, ezek uniós pályázatok segítségével valósultak meg.

A feldolgozó iparban 2012 I. negyedévében nem volt számottevő változás, viszont a II. negyedévben újra hanyatlás tapasztalható. Érdekes, hogy ezen ágazat alágazatai, kismértékű volumennövekedést mutattak, jellemző volt a gépi berendezésekben, villamos berendezések gyártásában és a gépjárműgyártásban bekövetkező növekedés.

A legfontosabb gazdasági ágazatokban, mint a szállítás-, raktározás, mezőgazdaság, erdőgazdálkodási ágazatokban az előző évhez viszonyítva stagnálás következett be. A kereskedelem, és a gépjárműjavítás erőteljesen növekedett, ez a most épülő áruház láncoknak és autó gyáraknak köszönhető.

Összességében megállapítható, hogy a kkv-k működése, részvétele a beruházási tevékenységben ma Magyarországon gyenge lábakon áll. Úgy tűnik, hogy a „kicsik” talán jobban bírják a megpróbáltatásokat, azonban világosan kitűnik, hogy igen kevés a dinamikus, gyorsan növekvő kisvállalat. Pedig ezek az úgynevezett gazellák adják a gazdaság motorját. Külföldi tapasztalatok alapján a vállalatoknak ez a mintegy 1-3%-a

teremti az új munkahelyek 70-80%-át, és jelentős hatásuk van a nemzetgazdasági növekedésre és az innovációra is. Azonban a tapasztalatok azt is mutatják, hogy a gazellák akkor jönnek létre, ha nagyobb merítési bázis, azaz számos kkv van és élénk az új vállalkozások alapítása is. Ez utóbbi ma Magyarországon nem nagyon tapasztalható.

3. A KIS- ÉS KÖZÉP VÁLLALKOZÁSOK TÁMOGATÁSA

A támogatási és fejlesztési rendszert, mely a kis- és közép vállalkozások segítségére jött létre, már több éve vitatják, ugyanis próbálkozások nem bizonyultak olyan hatékonynak, hogy a nagy vállalatokkal szerzett hátrányt le tudják dolgozni. Hiába járulnak hozzá a kkv-k Magyarországon hozzáadott értéket, és hiába ők foglalkoztatják a munkavállalók legnagyobb részét, mégis versenyhátrányban vannak. Hátráltató tényezői között van a tőke hiány, a feketegazdaság jelenlét, és a fogyasztóktól való erős függés. Ezek a tényezők közül a legnagyobb problémát mégis a finanszírozási hiány jelenti, különösen a költség igényes termelésnél. A belső finanszírozási forrásokat használó vállalkozások esetében gondot jelent a banki kölcsönökhöz, hitelekhez és lízinghez való hozzájutás lehetősége. Ez problémát okoz a külföldi tőkéhez való hozzájutásnál is. A nagy vállalkozásokkal szemben ritkán juthatnak munkahely teremtő beruházási támogatásokhoz, ez a kisebb méretükre vezethető vissza. Működésük során még a kötelező adminisztratív feladatok ellátása is problémát jelent a számukra.

Problémát jelent a bankszektor számára is a kis- és középvállalkozások finanszírozása, hitelnyújtása. Ez a következők miatt nehézkes: a kkv-k sokkal kockázatosabban működnek, mint a nagyvállalkozások, ezt a túlélési képességük is bizonyítja. Kisebb tartalékokat halmoznak fel, érzékenyebben érinti őket a gazdasági környezetük negatív változásai, a tőke hiány miatt pedig ingadozó a teljesítményük is. A bank szektor nehezen kezeli ezeket a vállalkozásokat, tapasztalatlan még ezen a területen, ugyanis csak 10 éve kezdődött a kis- és középvállalkozások irányába történő nyitás. A gazdaságpolitika egyre jobban támogatja a kkv-k innovációs tevékenységét és forráshoz jutási lehetőségeit. Ez a támogatási rendszer a következő kedvezményekben részesíti a kkv-kat: vissza nem térítendő támogatások, alacsony kamatozású hitel program, mikro hitelek, és a banki hitel felvételkor garanciavállalás lehetséges. A vissza nem térítendő támogatások esetében alacsony önerő szükséges a beruházás megvalósításához szükséges további összeget uniós támogatások keretében juttatják el a sikeresen pályázókhoz. Ezek az uniós támogatások általában a munkahelyteremtést, a vállalkozás működése során fellépő környezet szennyezés vissza szorítását, és a versenyképesség elősegítését támogatják. Ez jelenleg az Új Széchenyi Terv pályázatain keresztül valósul meg. Az alacsony kamatozású hitel programhoz a kis- és középvállalkozások olyan bankokon keresztül juthatnak hozzá,

amelyek a refinanszírozási hiteleket is nyújtanak. Az állami garancia alapok olyan vállalkozásoknak nyújtanak hitelhez jutási lehetőséget, akik nem rendelkeznek elég fedezettel, de a bank szemszögéből hitelezhető adósnak minősülnének, ezzel a bankok kockázat vállalását is csökkentik. A kockázatok átvállalásával megnőtt a vállalkozásoknak nyújtott hitelek száma is a bank szektorban. Jelenleg a legelterjedtebb és ismertebb konstrukciók a Széchenyi Kártya 2, az Új Magyarország Hitelgarancia, és a Garantiqa Hitelgarancia.

Az alacsony hitelkeretek miatt kevés profitra tesznek szert a hitelintézetek, ezért az alacsony forrás igényű beruházásokat nem bankokon keresztül kínálják, hanem a megyei vállalkozásfejlesztési alapítványokon keresztül. Ezek az alapítványon keresztül elérhető hitel típusok a beruházási, és a forgó eszköz hitel, ezen célra vehető fel az Országos mikro Hitel Program, ami a mikro vállalkozásokat célozza meg és az Új Magyarország Mikrohitel Program. A mikro és kisvállalatok számára jött létre az Új Magyarország Kisvállalkozói Hitelprogram, és a kkv-k körébe tartozó vállalkozásokat az Új Magyarország Kis- és Középvállalkozói Hitelprogram segíti.

Az Európai Unió pénzeket rengeteg fajta célra lehet fordítani, ilyenek lehet pl.: a K+F tevékenység, innovációs fejlesztések, segítik a technológiafejlődést, minőségi és környezetvédelmi előírásoknak való megfelelést. A JEREMEI kifejezetten a mikro- kis- és középvállalkozásoknak nyújt lehetőséget a forrásszerzéshez, ennek a programnak az a célja, hogy a kkv-k könnyebben jussanak piaci hitelhez, tőke és garanciaforrásokhoz.

Az Új Magyarország fejlesztési terv 2007-ben indult be mindez idáig, 63 ezer pályát érkezett be, és ebből 34 ezret kkv-k nyújtottak be komplex fejlesztési célokra. a legtöbb pályázat a közép- magyarországi régióból érkezett, több mint 7700 db, a dél- és észak-alföldi régióból 5600 és 5200 db pályázati terv érkezett be. A beérkezett pályázatok közül országos szinten vizsgálódva 55%-uk mondható sikeresnek, a legtöbb nyertes pályázat a Nyugat–Dunántúli vállalkozásoktól érkezett, akiknél 100 pályázatból 58-at bíráltak el sikeresként. A benyújtott pályázatok közül a gazdaságfejlesztési irányzatúakat fogadták el a legnagyobb mértékben.

A vizsgált időszakig 3700 milliárd forint értékű fejlesztésre beadott pályázat érkezett be, amelyek közül 1800 milliárd forintot kedvezően elbírált pályázatok között szét is osztottak. Ezt részletesen szétbontva a következő programok kereteiből az alábbi összegeket utalták ki: térségi operatív programok keretéből 282 milliárd, a GOP-tól 349 milliárd, és a Társadalmi Megújulás Operatív Program keretéből 24 milliárd forint került

felhasználásra. A forrást igénylő vállalkozások közül többségben voltak a kis- és közepes szervezetek. Országosan megvizsgálva a legtöbb támogatásigénylés, ami kedvező elbírálásra került a mikro- és kis vállalkozásoktól érkezett (4-4 tized) és ez a szám, közepes szervezetek esetében 13 % tett ki. A térségeket vizsgálva azt láthatjuk, régiókból a legtöbb igénylést a mikor szervezetek nyújtották be, a Közép–Magyarországi, Közép–Dunántúli és az Észak–Alföldi térségben a kisméretű vállalkozások jártak a legnagyobb sikerrel.

3.1. AZ EURÓPAI UNIÓ TÁMOGATÁSI PROGRAMJAI KKV-K SZÁMÁRA

A következő fejezet rész Az Európai Unió támogatási programjai KKV-k számára 2012. januári kiadvány alapján készült el.

Az Európai Unió a kis- és középvállalkozások számára több módon is biztosít támogatásokat. A támogatások rendelkezésre állhatnak hitelek és bizonyos esetekben garanciák formájában is. Nem csak pénzügyi támogatásokban részesülhetnek a kkv-k, hanem nemzeti vagy regionális szinten kezelt programokon keresztül is részesülhetnek, például az Európai Unió strukturális alapjain keresztül.

Négy kategóriába sorolhatók a támogatási programok:

3.1.1. TEMATIKUS TÁMOGATÁSI LEHETŐSÉGEK

Ezt a finanszírozási formát az Európai Bizottság szervezetei dolgozzák ki. Ezek tematikus jellegűek és meghatározott célokhoz kapcsolódnak, ilyen például a környezetvédelmi, kutatási és képzési célok. A kkv-k közvetlenül pályázhatnak erre a támogatási módra. Feltétele a pályázásnak, hogy a meghatározott cél fenntartható legyen és több országra kiterjedő projekteket jelentsen. A vállalkozások ipari csoportokat, üzleti társulásokat és tanácsadókat is bevonhatnak a programba.

Fontos megemlíteni az ún. általános szabályt, mely azt foglalja magába, hogy az Európai Unió a projekt költségeinek csak egy részét fedezi.

a. Környezet, energia és közlekedés

1. LIFE+

Francia *mozaikszó*, magyar *jelentése*: Pénzügyi Eszközök a Környezetvédelemért.

A program három részből tevődik össze. Természet és biodiverzitás, környezetpolitika és környezetirányítás és információ, kommunikáció. A kkv-k a támogatáshoz az Európai Bizottságon keresztül illetve a nemzeti kirendeltségeken keresztül is hozzájuthatnak. A költségvetés a 2007-2013 közötti időszakban 2,1 milliárd euro.

2. Versenyképességi és innovációs keretprogram (CIP)

A CIP a megújított lisszaboni stratégiai célokkal összhangban van. Költségvetése mintegy 3,6 milliárd euro.

A CIP program a környezeti és energia problémákkal a következőket tartalmazza: Vállalkozási és innovációs program (EIP) célja, hogy a környezeti technológiákat úgy használják, hogy a környezet védelme eközben biztosított. Hozzájárulnak továbbá a versenyképességhez és a gazdasági növekedéshez. "Intelligens energia - Európa" Program (IEE) az energiahatékonyságot népszerűsíti. Továbbá támogatja a megújuló energiaforrásokat és az üzemanyagok diverzifikálását. Infokommunikációs Technológiák Támogatási Program (IKT - TP) kísérleti programokat finanszíroz.

3. Marco Polo II

Ennek a programnak a célja 2007 és 2013 között, hogy a közutak túlterheltségét csökkentsék és a teherfuvarozás környezeti teljesítményét javítsák, elősegítve ezzel azt, hogy hatékony és fenntartható szállítási rendszert hozzanak létre. Ennek érdekében a program támogatja a teherfuvarozási, logisztikai és a „tengeri autópályákat”. 400 milliós eurós költségvetéssel rendelkezik.

b. Innováció és kutatás

1.A hetedik kutatási és technológiafejlesztési keretprogram

Az FP7 különleges figyelmet fordít a kkv-ra. "Együttműködés" (mintegy 32,3 milliárd euró) a program bátorítja a kkv-kat, hogy vegyenek részt a kutatási programokban.

"Ötletek" (mintegy 7,5 milliárd euró) programban a vállalkozások kutató csoportjai is versenyezhetnek a támogatásokért. "Emberek" (mintegy 4,7 milliárd euró) programban nagyobb figyelmet fordítanak a fokozott részvételre. "Kapacitások" (mintegy 4 milliárd euró) innovációs képesség és a piacok kialakítására összpontosít.

2.EUREKA – a piacorientált kutatási és fejlesztési hálózat

Az EUREKA a fejlesztési szervezetek páneurópai hálózata, amely 36 országban támogatja a vállalatok versenyképességét. Innovációs kapcsolatok és hálózatok létrehozásával segíti a vállalatokat, illetve gyors hozzáférést biztosít a jártasságok és szakértelem tárházához.

c. Oktatás és szakképzés

Az egész életen át tartó tanulásra vonatkozó integrált cselekvési program.

Négy konkrét programot tartalmaz:

- COMENIUS: általános iskolai oktatási tevékenységekkel foglalkozik, a középiskola felsőbb osztályaiban folyó képzés végéig
- ERASMUS: felsőoktatási szinten folyó oktatási és emelt szintű szakképzési tevékenységekkel foglalkozik
- LEONARDO DA VINCI: szakoktatás és szakképzés valamennyi egyéb vonatkozásával foglalkozik. A vállalatok számára ez a legkedvezőbb, mert ez támogatja a munka világába történő sikeres beilleszkedést.
- GRUNDTVIG: felnőttoktatás

Erasmus fiatal vállalkozóknak:

Az EU 2009-ben kezdeményezett projektje. Olyan fiatal vállalkozóknak nyújt gyakorlati segítséget, akik tapasztalat szerzés céljából egy EU tagországi vállalatnál szeretnének időt eltölteni. Célja, hogy segítse a gondolatok, tapasztalatok, információk szabad áramlását az üzleti partnerek között. Elősegíti a piacokhoz való hozzáférést. Az EU társfinanszírozásában megvalósuló program teljes költségvetése 4,3 millió euro, amelyből a külföldi tartózkodási és utazási költségek fedezhetők.

d. Kultúra és média

1.Kultúra

Kulturális együttműködési projektekhez nyújt segítséget az előadóművészetek, szobrászat és vizuális művészetek, irodalom, örökségvédelem területén. Költségvetése 400 millió euro.

2.Média

755 millió eurós költségvetéssel rendelkezik. Azon kkv-k részére nyújt segítséget, akik a médiaszakemberek képzésével, cégek fejlesztésével, filmművészeti munkák terjesztésével foglalkozik.

3.1.2. STRUKTURÁLIS ALAPOK

Ezen támogatási forma célja a régiók fejlődésében lévő egyenlőtlenségek csökkentése, annak segítése, és a gazdasági és társadalmi kohézió elősegítése. Fontos, hogy a kkv-k közvetlen fejlesztése csak a gazdaságilag kevésbé fejlett régiókban valósulhat meg. Ez az úgynevezett konvergencia.

A kohéziós politika forrásai:

- **Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA)**

A kkv-kat támogató legnagyobb finanszírozó forma. Céljai között szerepel az Unió szociális és gazdasági kohéziójának segítése, valamint a régiók közti fejletlenség csökkentése. Céljainak elérése érdekében az ERFA a kkv-k széles körét finanszírozza. Főbb tevékenységei a kkv-k versenyképességének fokozása (pl. innovatív technológiák alkalmazása, ökoinnováció). Regionális és helyi környezeti, határon átnyúló együttműködés biztosítása. Az Európai Szociális Alap mellett az emberi erőforrásokra irányuló befektetések is támogatja.

- **Európai Szociális Alap (ESZA)**

Az Európai Szociális Alap 2007 és 2013 közötti időszakban a gazdasági és társadalmi változásokra történő felkészülésre nyújt támogatásokat, illetve e változások kezelését segíti.

Fő célkitűzése a „Regionális versenyképesség és foglalkoztatás”, ennek keretében négy fő cselekvést ölel fel.

1. alkalmazkodó képesség növelése a vállalkozások és munkavállalóknál
2. munkaerőpiacon való részvétel fokozása
3. megkülönböztetés elleni harc, a beilleszkedés erősítése a társadalomban, hátrányos helyzetű emberek munkaerőpiacon történő foglalkoztatásának fokozása
4. olyan partnerség segítése mely a reformot támogatja és segíti.

A „Konvergencia” célkitűzésen belül az ESZA erőteljesen segíti a legkevésbé fejlett régiókban elhelyezkedő kkv-kat. Főleg a munkahelyteremtésre és a növekedésre koncentrál.

- **Vidékfejlesztési Alap**

A Vidékfejlesztési Alap a 2007 és 2013 időszakban a következő területekre koncentrál.

1. erdőgazdálkodás versenyképességének növelése
2. környezet és vidékfejlesztés
3. vidéki lakosság életminőségének növelése és gazdasági növekedésének elősegítése
4. helyi alulról felfelé történő vidékfejlesztés

3.1.3. PÉNZÜGYI ESZKÖZ

Ezek a programok nem biztosítanak a kkv-k részére közvetlen finanszírozást, hanem pénzügyi közvetítőket vonnak be a folyamatba, mint például bankok, hitelintézetek, befektetési alapok. Céljuk, hogy a kkv-k rendelkezésére álló hitel állományt növeljék, és ösztönözzék a pénzügyintézeteket arra, hogy bővítsék a kkv-k rendelkezésére álló hitelállományukat.

Programok:

a. Versenyképességi és innovációs keretprogram (CIP)

A CIP keretében 1 130 millió euró értékben biztosítanak pénzügyi eszközöket a kkv-k számára 2007-2013 között.

A támogatás három program köré szerveződik, melyet az EBA kezel:

1. A gyorsan növekvő és innovatív kkv-k számára rendelkezésre álló források (GIF) célja, hogy az innovatív kkv-k sajáttőkéjét bővítsék. A bővítés vonatkozik a fejlődés korai szakaszára (GIF1) és a növekedési szakaszra is (GIF2). A kockázatot és a hasznot megosztja a magántőke-befektetőkkel.
2. Garanciák biztosítása a kkv-k számára a források bővítése és adósságfinanszírozás érdekében. Ez a program négy területre összpontosít. Az első a hitelekhez történő hozzáférés biztosítása, vagy hitelt helyettesítő termék biztosítása, avagy lízing. Második a mikrohitel nyújtása, majd a tőkéhez való hozzáférés könnyítése és az értékpapírosítás.
3. Egyes tagállamokban a pénzügyi közvetítők kapacitásának támogatása.

b. JEREMIE: Közös európai források mikro-és középvállalkozások számára

Ez a program az Európai Bizottság és az Európai Befektetési Alap és az Európai Befektetési Bank közös kezdeményezése. Célja hogy, a mikro-, kis-és középvállalkozások hitelfelvétel lehetőségeit javítsa. Nagy figyelmet fordítanak a vállalkozásindításra, technológiai fejlesztésekre és a mikrohitel támogatására.

c. Az európai mikro finanszírozási intézmények támogatásáról szóló együttes fellépés – JASMINE

Az Európai Bizottság, az EBA és az EBB közös kezdeményezése. A JEREMIE kezdeményezés kiegészítése a feladata. Főcélja, hogy javítsa a mikrohitel elérésének javítása. Két tevékenységet végez: technikai segítséget nyújt a mikrohitelt finanszírozó intézményeknek, és segíti a könnyebb hozzájutást a tőkéhez. Másrészt anyagi segítséget nyújt a nem banki pénzügyi intézményeknek is, annak érdekében, hogy nagyobb számú hitelt legyenek képesek nyújtani.

d. Az Európai Beruházási Alap (EBA)

Tevékenysége két eszközön alapul:

1. kockázati tőke-eszközei: különösen az újonnan létrehozott kkv-kat támogatja
2. garanciaeszközök

e. Az európai Progress mikrofinanszírozási eszköz

Azon személyek számára nyújt segítséget, akik munkahelyüket vagy kisvállalkozásukat elvesztették és saját vállalkozás beindítását tervezik.

f. Európai Beruházási Bank

Tárgyi vagy nem tárgyi beruházásra szólnak a hitelek. Futamidők kettőtől tizenkét évig terjednek. Maximális felvehető összeg 12,5 millió euró.

3.1.4. TÁMOGATÁS A KKV-K NEMZETKÖZIVÉ TÉTELÉRE

Ez a program nem közvetlen pénzügyi segítséget nyújt a KKV-nak, hanem közvetítők segítségével támogatják a vállalkozásokat. Ezért a támogatás közvetett.

a. Előcsatlakozási támogatási eszköz (IPA)

Öt alkotóeleme: intézmények megerősödésének segítése, határokon átnyúló együttműködés, regionális fejlesztések, humánerőforrás-fejlesztés, vidékfejlesztés.

Két csoportba osztják a kedvezményezett országokat: azok az országok, akik EU tagságra jelöltek és az IPA mind az öt alkotóelemre jogosultak és vannak azok az országok, akik csak az első két alkotóelemre jogosultak és lehetséges tagjelölt országok a Nyugati-Balkánon

Az IPA-jogosult országokban lévő kkv-knak az Európai Bizottság az EBB és EBRD együttműködésével nyújt közvetett támogatásokat. Elősegíti a hitelekhez és a befektetési lehetőségekhez való hozzájutást.

b. Szomszédsági beruházási eszköz (NIF)

Az Európai szomszédsági politika célja, hogy kialakítsa az Unióval szomszédos országok szoros együttműködését, mind a szoros politikai kapcsolatokon és a gazdasági integráción keresztül. Ez a program 2004-ben indult újra, és összesen 16 ország használja ki a program előnyeit. Költségvetése összesen 12 milliárd euro.

c. Az EBRD által nyújtott támogatás: TAM és BAS programok

TAM: Turn Around Management – Nehéz helyzetben levő vállalatok szerkezetátalakítása

BAS (Business Advisory Services – Üzleti tanácsadási szolgáltatás

A két programmal az EBRD a magánvállalkozásokat segíti, hogy a piacgazdaság követelményeihez alkalmazkodni tudjanak, valamint a kkv-k fejlődéséhez is hozzájárul. A TAM programban általában gyakorlott vezetők vesznek részt, annak érdekében, hogy a vállalatokon belüli vezetőség szerkezeti változásokon menjenek keresztül. BAS program fenntartható infrastruktúrát alakít ki.

4. REFINANSZÍROZÁS

A kkv-k számos kedvező finanszírozási lehetőséget kapnak a bankoktól. A vállalkozások számára lehetőség nyílik arra, hogy a piaci feltételeknél egy kedvezőbb hitelkonstrukcióhoz jussanak. Ezen hitelek előnye, hogy jól alkalmazhatóak az Európai Unió vissza nem térítendő támogatások önerejének finanszírozására. Ilyen finanszírozási program például a Magyar Fejlesztési Bank által kínált MFB Vállalkozásfinanszírozási Program.

4.1. MFB VÁLLALKOZÁSFINANSZÍROZÁSI PROGRAM

A program célja, hogy a magyar gazdaság versenyképességét fejlessze, illetve támogassa az infrastruktúra és technológiai fejlesztéseket. Kiemelt célja, hogy kedvezményes kamatozású hitelt és lízinget nyújtson a mikro-, kis- és középvállalkozásoknak, annak érdekében, hogy innovációs és beszállítói tevékenységét erősítse, valamint környezetvédelmi és vidékfejlesztési célú beruházásait meg tudja valósítani kedvezményes feltételek mellett. A program keretösszege 450 milliárd forint. A hitel éven túli lejáratú beruházási hitel illetve zárt végű pénzügyi lízing.

A hitelfelvevők és lízingbe vevők köre:

A Szerződés 87. és 88. cikke alkalmazásában a támogatások bizonyos fajtáinak a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról szóló, 2008. augusztus 6-i 800/2008/EK bizottsági rendelet I. mellékletében meghatározott kkv kritériumoknak megfelelő, valamint kkv-nak nem minősülő, Magyarországon székhellyel rendelkező

- egyéni vállalkozás, egyéni cég
- gazdasági társaság,
- szövetkezet
- európai részvénytársaság

formában működő vállalkozás, vagy az Európai Gazdasági Térség területén székhellyel és Magyarországon fiókteleppel rendelkező vállalkozás fióktelepe (továbbiakban: vállalkozás). (MFB Vállalkozás finanszírozás programja)

A programból finanszírozható beruházások

- tárgyi eszköz vásárláshoz, beszerzéshez, fejlesztéshez, beruházáshoz,
- a beruházáshoz, fejlesztéshez közvetlenül kapcsolódó szabadalmi jog, licenc, know-how vagy nem szabadalmazott technikai tudás (immateriális javak) vásárlásához, beszerzéséhez, előállításához. (MFB Vállalkozás finanszírozás programja)

Nem használható fel a hitel más hitel vagy lízing vásárlására, exporttevékenységgel kapcsolatos kiadásokra, import áruk helyett hazai áruk beszerzését előnyben részesítő beruházásokra. A hitelprogram futamideje legfeljebb 15 év. Finanszírozási összege legalább 5, legfeljebb 3000 millió forint. Devizaneme: magyar forint.

9. táblázat: A hitel és lízing kamata, díjak, jutalékok	
Kamat	3 havi EURIBOR + RKV + legfeljebb 3,5 %/év
Kezelési költség	Nem kerül felszámításra.
Folyósítási jutalék	A hitelt nyújtó vagy lízingbe adó pénzügyi intézmény aktuális kondíciós listája szerint, de legfeljebb egyszeri 1%.
Módosítási díj	A hitelt nyújtó vagy lízingbe adó pénzügyi intézmény aktuális kondíciós listájának megfelelően, de legfeljebb a fennálló tőketartozás 1%-a, és legfeljebb 1 millió forint.
Projektvizsgálati vagy bírálati díj	A hitelt nyújtó vagy lízingbe adó pénzügyi intézmény aktuális kondíciós listájának megfelelően, de legfeljebb a fennálló tőketartozás 1%-a, és legfeljebb 1 millió forint.
Rendelkezésre tartási jutalék	0,4%/év
Előtörlesztési díj	A hitelt nyújtó vagy lízingbe adó pénzügyi intézmény aktuális kondíciós listája szerint.

Forrás: <https://www.mfb.hu/hitelprogramok/egyeb/mfb-vallalkozasfinansirozasi-program>, Letöltés: 2012.10.30, 12:10

A táblázatban említett RKV a MFB kamatfelár mértéke, mely évente változik. 2012-ben az RKV mértéke 2,2%. A tőketörlesztés negyedévente vagy félévente történik egyenlő részletekben a türelmi időt követően. A Magyar Fejlesztési Bank által kínált hitel és lízing két támogatási kategória alapján igényelhető:

1. Csekély összegű támogatás

A hitelfelvevők köre egyezik az előző részben említett szabályzatban meghatározott hitelfelvevők körével.

Az állami támogatás mértéke bármely 3 pénzügyi év időszakában odaítélt csekély összegű támogatás mértéke nem haladhatja meg a 200 000 eurót. Közúti szállítás területén működő vállalkozás esetén a támogatás mértéke nem haladhatja meg a 100 000 eurót.

2. Regionális csoportmentességi támogatás

Ez a támogatási rendszer lehetővé teszi a kkv-k számára, hogy használt eszközöket vásároljanak, amennyiben ahhoz korábban már nem használtak fel állami támogatást. A használt áru megvásárlása kizárólag piaci áron történhet.

A támogatás nem használható fel:

- már megkezdett beruházás finanszírozására
- EUMSZ I. számú mellékletében felsorolt mezőgazdasági termékekkel kapcsolatos beruházásokra
- tej vagy tejtermékeket helyettesítő, utánozó termék gyártására
- szállítási ágazatban ingóság vásárlására

A támogatást igénybe vevő vállalkozásoknak a további feltételeknek kell megfelelniük. A támogatást igénybevevőknek vállalniuk kell, hogy a beruházás befejezése után legalább öt évig, a kkv-k esetében pedig három évig a beruházást fenntartja az adott régióban. A bérbeadás tiltott. A beruházás következtében, a gyors technológiai változás miatt az üzemben korszerűtlenné vált felszerelés cseréje engedélyezett.

10. táblázat: Egy beruházáshoz nyújtható, államháztartási forrásból származó összes támogatás maximális intenzitása:			
	Amennyiben a kedvezményezett mikro-, és kisvállalkozás	Amennyiben a kedvezményezett közép vállalkozás	Amennyiben a kedvezményezett nem KKV
Észak- Magyarország, Észak-Alföld, Dél-Alföld, és Dél- Dunántúl	70%	60%	50%
Közép- Dunántúl	60%	50%	40%
Nyugat- Dunántúl	50%	40%	30%
Pest megye	50%	40%	30%
Budapest	50%	20%	10%

Forrás: MFB Vállalkozásfinanszírozási program

4.2. EGYÉB VÁLLALKOZÁS FEJLESZTÉSEK EU PÉNZBŐL

a. Széchenyi Kártya 2. hitelprogram:

A Széchenyi Kártya 2 konstrukció keretében a mikro-, kis- és középvállalkozások juthatnak kedvezményekhez. A két éves futamidejű hitelprogram jelentős előnyöket és kedvező kondíciókat biztosít a korábbi Széchenyi Kártya programról.

Az újítások között fontos szerepet játszik, hogy negyedéves feltöltési kötelezettség megszűnik. Az elektronikus ügyintézés is bővült. Továbbá megszűnt az az előírás is mely szerint csak az a vállalkozás vehet fel tízmillió forintnál magasabb hitelt, aki legalább egy évig ötmillió forintos kártyával rendelkezett. Legnagyobb előnye a hitelprogramnak, hogy nem szükséges ingatlanfedezetet biztosítani.

b. Új Magyarország Hitelgarancia

A Magyar Vállalkozásfinanszírozási Zrt. (MV Zrt.) a GOP (Gazdaságfejlesztési Operatív Program) 4. pénzügyi eszközök prioritás keretében finanszírozott Portfóliógarancia Program alapján készfizető kezességvállalással segíti a kkv-t. Célja, hogy segítse a mikro-, kis- és középvállalkozások működését, versenyképességük növelését, technológiai korszerűsítését. Ez a hitelprogram egy támogatott kezességvállalás, mely mögött az állami viszont garancia 100%-os.

Az Új Magyarország Hitelgarancia igényelhető tevékenység bővítésre, nem megújuló jellegű forgóeszközhitelhez, a Bank saját forrású beruházási hiteléhez és az MFB Vállalkozásfinanszírozási Hitelprogramhoz.

c. Garantiqa Hitelgarancia

Alapvető célkitűzése a KKV-szektor fejlődésének elősegítése.

Kezességet vállal hitelekhez, bankgaranciához, lízing- és faktoring ügyletekhez. A Társaság kötelezi magát arra, hogy az adós helyett fizet a pénzügyi intézménynek a kezességvállalással. Ezzel lehetővé teszi azt, hogy olyan kis- és középvállalkozások is hitelhez jussanak, akiknek nincs elegendő biztosítékuk ahhoz, hogy hitelhez jussanak.

d. Új Magyarország Mikrohitel

Új Magyarországi Mikrohitel célja a magyarországi székhelyű mikrovállalkozások fejlesztése azáltal, hogy a hitelhez való jutást javítják. Az uniós forrás összesen 83 milliárd forint.

A hitelfelvevők köre a mikrovállalkozások. A hitelkeret összege forgóeszköz esetén maximum 6 millió forint, beruházási hitel esetén maximum tízmillió forint. 2004. évi XXXIV tv. szerinti mikrovállalkozások közül azok, melyek árbevétele maximum 200 millió forint vagy induló vállalkozás. (mfb.hu)

e. Új Magyarország Kis- és Középvállalkozói Hitelprogram

„A hitelprogram célja, hogy az MFB Zrt. 25 Mrd forintos kedvezményes kamatozású refinanszírozási forrásával és a Magyar Vállalkozásfinanszírozási Zrt. kezelésében álló Gazdaságfejlesztési Operatív Program 4. prioritásából biztosított 25 Mrd forintos kedvezményes kamatozású refinanszírozási forrásával a magyarországi székhelyű mikro-, kis- és kisvállalkozások beruházási- és fejlesztési céljaihoz hosszú lejáratú, kedvezményes forráslehetőséget biztosítson.” (mfb.hu)

A hitelt felhasználhatják a vállalkozások tárgyi eszközbe történő beruházáshoz, a beruházáshoz közvetlenül kapcsolódó szabadalmi jog, licenc, know-how vagy immateriális javak előállításához. A hitelt induló vállalkozások is igényelhetik. Ez a hitel kedvezményes kamatozású, forintba igényelhető.

5. A BERUHÁZÁSI HITEL MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FOLYAMATA (ESETTANULMÁNY FELDOLGOZÁSA)

A következő fejezetben egy esettanulmány segítségével fogjuk bemutatni egy beruházási hitel felvételével és felhasználásával járó folyamatokat. A tanulmányban szereplő cég nem járult hozzá a személyes adatainak felfedéséhez. A Dél-Alföldi régióban elhelyezkedő családi vállalkozás, paprika szárításával, őrlésével és csomagolásával foglalkozik. A továbbiakban Paprika feldolgozó üzemnek fogjuk nevezni. Kis családi vállalkozásból nőtte ki magát, ahol a feldolgozás és a csomagolás két különböző telephelyen folyt. A beruházási céljuk az lenne, hogy a két telephelyet egy erre alkalmas üzemcsarnokba helyezték át, és ezt bővítsék egy savanyító műhellyel. A csarnok felépítéséhez és a korszerű gép- berendezések megvásárlásához szeretnék megpályázni a Magyar Fejlesztési Bank Vállalkozásfinanszírozási Programot. (Az MFB Zrt. 1422/2011. (XII.6.) korm. határozat alapján az Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram átalakítása révén hirdették meg az MFB Vállalkozásfinanszírozási Programját. A program az Új Széchenyi Tervhez igazodó célokkal és feltétel rendszerrel jelent meg. Keret összege 450 milliárd forint.) Ennek a programnak a termék leírását a 4.1. MFB Vállalkozásfinanszírozási Program fejezetben kidolgozásra került. A következő fejezetekben részletesen áttekintjük a hitel felvételétől a folyósításáig szükséges feltételeket, kötelező dokumentumokat, majd a megvalósításáig történő végbemenetelt. Részletesen megvizsgáljuk a hitelkérelmet és a hozzá kapcsolódó dokumentumokat. Elemezzük az üzemet, mint adóst (a valósággal nem egyeznek meg az adatok), hogy jogosult-e a hitel felvételére. Értékeljük a felajánlott fedezeteket is, hogy a beruházási hitel visszafizetése biztosított-e. A folyósítás folyamatát is végig követjük.

Ebben a bekezdésben bemutatjuk a cég történetét egészen a kezdetektől napjainkig. A Paprika feldolgozó üzem 1994 októberében alakult meg családi vállalkozásként, majd az évek során átalakult Korlátolt Felelősségű Társassággá. Kezdetben csak otthon foglalkoztak paprika szárításával, őrlésével, kisebb piacozásokkal, de a növekvő kereset ösztönözte a bővülésre az akkori kis vállalkozást. Induló jegyzettkéjük nyolc millió forint. A HACCP élelmiszerbiztonsági rendszerrel működő cég paprika őrlésével, csomagolásával foglalkozik. Paprikához szorosan kapcsolódó termékeket is gyárt, mint például a paprika olaj. További termékeik: paprika fűzerek, fokhagymafonatok,

savanyúságok, paprika- és fokhagymakrémek. Az élelmiszergyártáson felül a cég kibővítette termékskáláját kézzel festett fa és dísz tárgyakkal.

Az alapanyag a vállalkozás körüli kisebb falvakról érkezik feldolgozásra. A késztermékeket főként külföldön értékesítik. Főbb exportpartnerek: Ausztria, Németország, Csehország, Kanada, Lengyelország, Franciaország. Érdekességként szeretnék megemlíteni, hogy az export partnereket nem ők keresik fel, hanem a turisták által külföldre kikerülő termékek minőségéből fakadóan kapnak megbízásokat külföldi kiskereskedésektől. Belföldön az értékesítés főként kisebb kereskedelmekben valósul meg. Mivel nagy figyelmet fordít ajándéktárgyak készítésére is, így itthon a főbb bevételt az ajándéküzletek produkálják. A vállalkozás stabil pénzügyi helyzettel rendelkezik, egyrészt ez köszönhető a folyamatosan bővülő keresletnek, másrészt személyes találkozókon a paprika üzem tulajdonosa elmondta nekünk, hogy a válság nem sújtotta őket. Egyrészt ez köszönhető a kiváló minőségnek és az egyedi megjelenésnek.

Az üzemben fixen nyolc illetve tíz munkavállalót foglalkoztatnak, azonban a vállalattal több mint száz ember érintkezik az említett munkavállalókon felül.

„...egy beruházási projekt megvalósítása során számtalan döntést kell hozni a beruházónak. Ahhoz, hogy ésszerű döntéseket hozzon, kellő mennyiségű és minőségű információra van szüksége. Ezen információkat főként az elemzésekből, illetve dokumentumokból nyeri, amelyek a tervezett beruházással kapcsolatba készülnek. a dokumentumok összefoglalják a beruházással kapcsolatos műszaki, piaci, pénzügyi tudnivalókat” (Husti, 2005)

A most következő fejezet a beadandó dokumentumok listáját és tartalmi követelményeit fogja áttekinteni.

5.1. BERUHÁZÁSI HITELHEZ SZÜKSÉGES DOKUMENTUMOK

Az első dokumentum, amit az igénylőnek ki kell töltenie és a hitelintézetnek nyújt be, az a kölcsönkérelem, amelyet a hitelintézet továbbítja az MFB Zrt. részére. Az igénylőnek a következő adatokat kell feltüntetni az adatlapon:

1. A hiteligénylő vállalkozás teljes neve
2. Egyéni vállalkozás esetén születési hely, idő, anyja neve
3. Székhely, telephely cím
4. Adó szám, statisztikai szám jele, égjegyzők száma, egyéni vállalkozói igazolvány szám

5. Alapítás dátuma
6. A vállalkozás típusa a 2004. XXXIV. tv. szerint
7. A vállalkozásgazdálkodási formája (Bt., Kft. Rt. Kkt. Szövetkezet stb.)
8. A vállalkozás gazdálkodási adatai (mérleg év, létszám, éves nettó árbevétel, mérleg főösszeg, jegyzet tőke, saját tőke)
9. Az igényelt beruházási hitel részletei (devizanem, hitel cél, összege, rendelkezésre tartási idő, futam idő, türelmi idő, igényelt hitel támogatási kategóriája-de minimis vagy regionális csoport mentességi hitel)
10. Beruházás adatai (beruházás megvalósulási helyszíne, KSH szerinti szakágazati kód, beruházás rövid leírása, beruházás kezdési és befejezési időpontja)
11. Meg kell adni a beruházás anyagi- műszaki össze tételét
12. Adatszolgáltatás a nemzetközi fejlesztési intézmények részére
13. Büntető jogi nyilatkozat tétel

A 2. számú mellékletet a hitelintézet tölti ki az MFB számára, az előzőekben már említett vállalkozásra és a beruházásra vonatkozó adatok alapján. Ez tartalmazza a szerződő felek megállapodásait, hogy mekkora a kamat mértéke, a törlesztő részletek nagysága, türelmi idő hossza, és a törlesztés megkezdésének és befejezésének időpontját.

5.2. MÉRLEG ELEMZÉS

Négy fő mutatót fogunk ebben a fejezetben megvizsgálni, ez a négy fő mutató a következő: Adósságszolgálat, likviditás, jövedelmezőség, sajáttőke részaránya. A elemzés során ki fogjuk emelni ezeket a mutatókat, és értékelésüket részletesen be fogjuk mutatni.

A fent említett négy mutatót részletesen elemezzük, ismertetjük a hozzá tartozó indoklást és értékelési szempontokat. A többi mutatót terjedelmi okok miatt nem elemezzük részletesen. Az elemzéshez felhasznált adatokat a 2. és 3. számú melléklet tartalmazza, ahol egy mérleg, és egy „B” típusú eredménykimutatás található.

Likviditás: Ezt a mutatót a hosszú távon és rövidtávon is értékeljük a minősítésben.

$\frac{\text{Pénzeszközök} + \text{Értékpapírok} + \text{Vevők}}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}}$
--

A likviditási mutató azt mutatja meg, hogy a hitelt felvevő cégnek milyen arányban vannak a likvid eszközei, tehát, hogy az egy évben előforduló kötelezettségekhez képest milyen arányban haladja meg a rövid lejáratú kötelezettségeit. Ennek a megfelelő értéke $\leq 1,3$. A bank szempontjából azért fontos, mivel az alacsony likviditás a hitelt felvevő ingatag pénzügyi helyzetére utal, ami késedelmes, vagy akár nem fizető képességet von maga után. A paprika feldolgozó üzemnél ez a szám a 2011-es lezárt évben 3,08 volt, ez kimondottan jónak mondható. A következő mutatónál megnézzük, hogy a készletek nélkül is fizetőképességű-e a vállalkozás.

Likviditási ráta:

A likviditást jelzi a következő mutató is, de sokkal kifinomultabb, mert nem veszi figyelembe a vállalkozás készletekbe fektetett pénzállományát. Ez a mutató azért kifinomultabb, mint az előző, mert a rövidlejáratú eszközökből kivonják a készleteket, mivel feltételezik, hogy ezek nem tehetők gyorsan készpénzé. Ezt a mutatót gyors teszt mutatónak is szokás nevezni.

$\frac{\text{Likvid eszközök} - \text{Készletek}}{\text{Likvid források}}$
--

Ennek az értéke akkor megfelelő ha ≤ 1 -nél. A paprika feldolgozó üzemnél ez a szám 0,86 volt, ebből megállapíthatjuk, hogy a vállalkozás legtöbb pénzforrása készletekben fekszik. Így a vállalkozás likviditása már nem is tűnik annyira jónak, mint az előző mutató esetében.

Adósságszolgálati mutató:

Az adózott nyereség, az elszámolt értékcsökkenés, a hosszúlejáratú kölcsönök kamatainak együttes összegének aránya, a tényleges tőke és kamat törlesztések összegéhez hogyan viszonyul. A mutató kiszámításához szükséges adatok az eredmény kimutatásból olvashatóak ki.

A mutató kiszámításához plusz információk kellenek a vállalkozástól. Az adósságszolgálati mutató célja az, hogy egy adott évben az éves működésből származó jövedelem mekkora mértékben fedezi, a hosszú lejáratú hiteltörlesztést és az ezzel járó kamatokat. A mutató értéke akkor elfogadható, ha 1,5 – 2,5 között van.

$\frac{\text{Mérlegszerinti eredmény} + \text{Amortizáció} + \text{Hosszú lejáratú hitelek tárgyévi kamatai}}{\text{Hosszú lejáratú hitelek tárgyévi törlesztése} + \text{azok kamatai}}$

Az adós hitelezhetőségét az előzőekben bemutatott mindhárom mutató együttes összege teremti. Ez azért fontos, mivel ha valamelyik mutató gyengébb, mint a másik kettő pl.: ha a tőke ellátottsági mutató nem éri el a minimum szintet, akkor hiába kielégítő az eszköz állomány rövid távú pénzé tehetősége. Az adós minősítést mindig a leggyengébb mutató határozza meg, ezért a minősítés során célszerű egy olyan sorrendet kialakítani, amely megmutatja, hogy az egyes mutatók a hitelt felvevő esetében, milyen mértékben haladják meg a minimum szintet és a besorolás során a leggyengébb mutató szabja meg, hogy az adós melyik kategóriába kerüljön első vagy másod osztályú adósnak minősüljön.

A bemutatott három világbanki mutató mellett a bankok még számos mutató számot alkalmaznak a minősítés során. A következőkben a leggyakrabban használt mutatókat ismertetem röviden. A paprika üzem esetében ez a szám 5,47 volt, így kimondottam jónak számít. Ebből is látszik, hogy tőkeerős a cég és gond nélkül képes fizetni a fennálló hitelek törlesztő részletét.

Eladósodottsági mutató: a kötelezettségek és a saját tőke arányát elemzi. A 100% alatti érték az elfogadható.

$\frac{\text{Kötelezettségek}}{\text{Saját tőke}}$
--

Ennél a mutatónál a paprika feldolgozó üzem 100 % alatti értéket ért el, ami 72%-ot jelent ebben az esetben. Itt elmondhatjuk, hogy a vállalkozás a következő években az adósság állományát csökkenti majd, így a következő években ennél is alacsonyabb lesz a mutató értéke.

Nettó adósság aránya: A kötelezettségekből ki kell vonni a követeléseket és ezt az értéket kell viszonyítani a saját tőkéhez. Ennél, mint az előzőnél a 100% alatti érték az elfogadható.

<u>Kötelezettségek – Követelések</u>
Saját tőke

Ennél a mutatónál a paprika feldolgozó üzem 58%-ot ért el. Ami megfelelő értéket mutat.

Saját tőke részaránya: A saját tőke és az összes forrás hányadosa.

<u>Saját tőke</u>
Összes forrás

A tőke ellátottsági mutató azt mutatja meg, hogy a vállalkozás saját tőkéje mekkora az összes tőkééhez viszonyítva, vagyis a vállalkozás tőkéje milyen mértékben van hitelből finanszírozva. Az a vállalkozás a legkevésbé kiszolgáltatott, aminek a legtöbb része saját tőkéből van finanszírozva nem pedig hitelből. A minimum követelmény, hogy 35% legyen a saját tőke részaránya. 75%-nál magasabb érték már kockázatosá teszi a cég működését. A mutató alkalmazása mögött az a megoldás áll, hogy ha a cég nem tudná vissza fizetni a felvett kölcsönt, akkor a hitelintézetnek ne legyen vesztesége rajta és a vállalkozás képes legyen a saját tőke erejéből visszafizetni azt. Minimális értékére nincs megadva jogszabályi előírás a hitelintézetek döntenek el, hogy mekkora kockázatot vállalnak ebben az esetben. Ebben az esetben is 58% a paprika üzem által elért érték. Ez alapján képes visszafizetni majd a felvett kölcsönt.

Jövedelmezőség: A jövedelmezőség vizsgálata során a cég adózott eredményéhez viszonyítjuk a saját tőkét.

<u>Adózott eredmény</u>
Saját tőke

Ebben az esetben az adózott eredményt időarányosítással kellett figyelembe venni. Ez azt jelenti, hogy minden időpontnál egy évre kell kiszámolni a mutatót. Ez 2011-re illetve a főkönyvi kivonatban megadott információk alapján lehetséges volt 2012-re. A mutató a következő értékeket adta évenként 16,9%, 11,2% volt, az előírt érték 15%.

Adósságfedezeti mutató:

Az eszközök és a kötelezettségek arányát mutatja. 150% feletti érték esetén fogadható el a mutató értéke.

<u>Eszközök</u>
Kötelezettségek

A paprika feldolgozó üzemnél ez az érték nem éri el a 150 %-ot, de csak 5 %-kal alacsonyabb, mint az előírás, 145 %-os értéket mutat.

Összességében elmondhatjuk, hogy a paprika feldolgozó üzem ezek a mutatók alapján megfelelt beruházási hitel adósminősítése során. Láthattuk, hogy a likviditása alacsonyabb a megfelelő értéknél a magas készlet állománya miatt. Az éves nettó árbevételének köszönhetően, viszont gond nélkül képes visszafizetni a felvett hitelt és annak kamatait, türelmi időre nem volt szüksége a tőkereje miatt. Az export értékesítés ennek a beruházásnak köszönhetően növekedni fog. A hazai értékesítésre is pozitív hatást fog gyakorolni. A 2012-es évre a paprika üzem a beruházás miatt adófizetési haladékot kapott, amit 2013-ban kell majd befizetni.

5.3. A BERUHÁZÁSI HITEL FOLYÓSÍTÁSA

A paprika feldolgozó üzem a mérleg és eredmény kimutatása alapján hitelezhetőnek minősült, ez alapján megkaphatja a hiányzó forrás összegét az MFB-től.

A hitel és beruházás jellemzői:

A hitelt a Paprika feldolgozó üzem új csarnokának felépítésére használja fel. A feldolgozás és csomagolás jelenleg két telephelyen folyik. A vállalat optimális idő és szállítási költség felhasználás céljából a két telephelyet egyesítené egy új csarnokba. A létrehozott új csarnokot a beruházási hitelből még egy savanyító üzemmel is bővítené. A beruházási hitelből finanszírozná az üzem az új csarnok építését, továbbá a hitelt még felhasználná új berendezések és modern gépek vásárlására is. A vállalat rendelkezik önerővel, így az általa megpályázott hitel összege 50 millió forint. A program keretében nyújtott kedvezményes kamatozású hitel állami támogatásnak, formáját tekintve kedvezményes kamatozású kölcsönnek minősül. A program két támogatási kategóriával

rendelkezik. Ebben az esetben a Paprika feldolgozó üzem a Csekély összegű támogatásra nyújtotta be kérelmét.

„Bármely vállalkozásnak, bármely 3 (három) pénzügyi év időszakában odaítélt csekély összegű támogatás támogatástartalma nem haladhatja meg a 200 000 eurót...”

(MFB Vállalkozásfinanszírozási Program)

A Csekély összegű támogatások esteében a vállalkozások önerejének minimum 10%-nak kell lennie, mely ez esetben 32% azaz 16 millió forint. Ez azt mutatja meg, hogy a cég stabil pénzügyi háttérrel rendelkezik.

„A vállalkozásnak, mint az állami támogatás kedvezményezettjének előzetesen nyilatkoznia kell arról, hogy a kérelem benyújtásának évében és az azt megelőző 2 (két) pénzügyi évben mennyi csekély összegű támogatást vett igénybe. „ (MFB Vállalkozásfinanszírozási Program)

A kölcsön nem csak hitel, hanem lízing formájában is felvehető.

A kamat kiszámításának módját az MFB határozza meg, mely a következőképpen alakul:

3 havi EURIBOR + RKV+ legfeljebb 3,5 %/év: ez a számítási mód alapján a kamat 5,68 %. (EURIBOR: Euro Interbank Offered Rate: az európai bank irányadó bankközi kamatlábat jelenti, az EURIBORT a frankfurti bankközi piacon jegyzik az Európai Központi Bank szabályai szerint jegyzik.) Türelmi időt nem kért az üzem, mivel a cég jövője biztos, így szeretné mihamarabb visszafizetni a kamatokat és a tőketörlesztést. Öt éves futamidővel szeretné a vállalkozás visszafizetni a hitel összegét, évente azonos tőkerészletekben, melynek összege 10 millió forint az évvégén történő fizetéssel. A hitel utófinanszírozású, amely azt jelenti, hogy a bank egy bizonyos készütségi fok megléte után folyósítja a támogatást.

A készütségi fokot a megbízott építőipari vállalat igazolásával kell hitelesíteni. Pl.: a vállalkozás egy 66 millió Ft értű beruházás megvalósítása során, előre finanszíroz 40 millió Ft értékűt, ebből a bank levonja a 16 millió önerőt és a fennmaradó összeget (24 millió) a készütségi fok igazolása után folyósítja. Az üzemnek a folyósított hitel készhez vételét követően, a pénzügyi kötelezettségeket teljesítenie kell a megbízott és bevont vállalatokkal szemben. A hitel fennmaradó része ugyanezen elv szerint kerül utalásra. Személyesen megtekintettük az üzemcsarnok építési folyamatát, ami most 40 millió forint értékben áll készen. Ez az összeg nem tartalmazza még az új gépeket és berendezések értékét, csak az üzemcsarnokét. A bankkal úgy állapodtak meg, hogy három részletben kapják meg a felvett hitel összegét. Jelenleg kettő részlet került kiutalásra a

harmadik részletet a beruházás végeztével kapják meg amikor már teljesen működőképes lesz az üzem. Az üzemcsarnok 2013 tavaszán lesz teljesen kész és működőképes.

11. táblázat: Futamidő alakulása:

A szerződéskötéstől számított	
Rendelkezésre tartási idő	legfeljebb 3 év
Lejárat	Legfeljebb 15 év
Türelmi idő	legfeljebb 3 év

Forrás: MFB vállalkozás finanszírozási program

Kamat szolgálati díjat negyedévente fizetnek, amelyet a bank a következő számítási móddal határozott meg az első évre:

$$\frac{50\,000\,000 \cdot 0,0586}{4} = 732.500$$

- ugyanezzel a számítási móddal a második évben 580 000
- 3. évben 430 000
- 4. évben 290 000
- 5. évben 150 000

(Az első éves kamatszolgálati díj eredetileg 750. 000 forint)

A törlesztés negyedévente történik. Ennek nagysága törlesztett hitel összege miatt változik, így az évente fizetendő kamat összeg csökken.

Az MFB a programban résztvevők listáját közzétette honlapján. 50 millió forint értékű hiteligénylés estében a kérelmet már közvetlenül az MFB Zrt.-nek is benyújtható a kérelem. A program keretében a refinanszírozási hitel igénylésére 2013. december 31-ig van lehetőség.

5.4. ENGEDÉLYEZTETÉSI RENDSZER:

Azért teszünk említést erről is, mivel a vállalkozásnak az új csarnok építése során meg kell felelnie a különböző szakhatósági eljárásoknak, engedélyeknek. Az új csarnok építése során felmerül az építési engedélyeztetés, az körvédelmi szempontoknak való megfelelés, ÁNTSZ engedélyek megszerzése. Mivel a paprika feldolgozó üzem élelmiszer előállító és forgalmazó, ezért az általános HACCP követelmények az üzemre is vonatkoznak.

A felelősség teljes üzleti magatartás elengedhetetlen ahhoz, hogy meg tudja erősíteni a piac gazdasággal való kapcsolatát és, hogy nyitott maradjon a folyamatosan változó kereskedelemmel szemben.

5.4.1. ÉPÍTÉSÜGYI HATÓSÁGI ENGEDÉLY FAJTÁK

Maghatározott esetekben az építési tevékenység végzéséhez külön jogszabályban meghatározott építésügyi szakhatóság engedélye szükséges. A mi esetünkben az építésügyi hatósági bejelentés kötelező benyújtunk, amely egy olyan egyszerű engedélyezési eljárás, mely a kérelem, és az egyszerűsített dokumentáció melléklet benyújtásával indul.

További engedélyezési eljárások:

- használatba vételi engedélyezési eljárás
- fennmaradási engedélyezési eljárás
- fennmaradási és tovább építési engedélyezési eljárás
- összevont építésügyi hatósági engedélyezési eljárás

Az építési beruházások megvalósításához szükséges eljárások integrált intézésének részletes szabályairól és a közreműködő hatóságok kijelöléséről a 194/2009. (IX 15.) Kormány rendelet ad tájékoztatást.

5.4.2. KÖRNYEZETVÉDELMI HATÓSÁGI ENGEDÉLY FAJTÁK

Mivel az üzem a tevékenységét folytatja, de új helyen ezáltal az új üzemcsarnoknak meg kell felelnie a környezetvédelmi hatóság által előírt követelményeknek. Előzetes kérelem vagy egyeztetés után indítják el a vizsgálatot, ami arra irányul, hogy az üzem csarnok megfelel-e a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízgazdálkodási és tájvédelmi előírásoknak. A kérelmet a jogszabályban meghatározott formában kell benyújtani.

311/2005. (XII. 25.) 20. § (4) Kormány rendelet, Környezeti hatás vizsgálati és az egységes környezet használati engedélyezési eljárásról

„ A felügyelőség az egységes környezet használati engedélyre vonatkozó határozatában – a külön jogszabályban foglalt figyelembevételével – a talaj, a levegő és víz szennyezésének megelőzése, a zajkibocsátás mérséklése, a hulladékok környezetkímélő kezelése, illetőleg ártalmatlanítása céljából intézkedéseket, környezetvédelmi követelményeket, valamint kibocsátási határértékeket és azok teljesítésére határidőt határoz meg, különös tekintettel a rendelet 10. számú mellékletében felsorolt szennyező anyagokra.” (net.jogtar.hu)

Ugyanezen Kormány rendelet a 9. számú mellékletében felsorolja, hogy milyen technikai követelményeknek kell megfelelnie az üzemcsarnoknak. Ez a rendelet figyelembe veszi a költségeket és az elővigyázatossági és megelőzés alapelveit is.

Az elérhető legjobb technika meghatározásának szempontjai:

- kevés hulladéktermelő technológia alkalmazása
- folyamatban keletkező és felhasznált anyagok és hulladékok regenerálásának és újra felhasználásának elősegítése
- folyamatban felhasznált nyersanyagok (beleértve a vizet is) fogyasztása és jellemzői és a folyamat energiahatékonysága
- alternatív üzemeltetési folyamatok, berendezések vagy módszerek, amelyeket sikerrel próbáltak ki ipari méretekben
- műszaki fejlődésben és felfogásban bekövetkező változások

A fent említett előírásoknak és a rendeletben meghatározott további pontoknak kell megfelelnie a Paprika feldolgozó új üzemcsarnokának.

5.4.3. HACCP

Olyan rendszer, amely meghatározza, értékeli és szabályozza élelmiszer biztonság szempontjából jelentős veszélyeket. A HCCP terv az alapelvekkel összhangban készített dokumentum, melynek az a célja, hogy biztosítsa az élelmiszer-biztonság szempontjából a jelentős veszélyek szabályozását.

A paprika feldolgozó üzem szempontjából fontos a HCCP -nek való megfelelés ugyanis a csarnok egy savanyító részleggel is bővül. Ezáltal az élelmiszer kezelés általános követelményeknek eleget kell tennie. A követelményeket az 90/2003. (VII. 30.) FVM-ESzCsM együttes rendelethez tartozó 1. számú melléklet tartalmazza.

Általános követelmények:

- Az élelmiszer előállító, és forgalmazó helyet, az eszközöket és berendezéseket jó műszaki és higiéniai állapotban kell tartani.
- Az élelmiszer előállítás és forgalmazás csak tiszta helységben történhet meg.
- Élelmiszer előállító helyek tervezése eleget kell tegyen a szennyező anyagok felhalmozódásának élelmiszerekkel való érintkezésének megakadályozásának.
- A takarításhoz tisztításhoz használt eszközöket, fertőtlenítő szereket külön helységben kell tárolni.
- Az élelmiszer előállító és forgalmazó köteles szükség szerint, de legalább évente általános takarítást, fertőtlenítést végezni. Stb.

A további feltételek az előzőekben említett rendeletben találhatóak meg, mind az előállításra, tárolásra, szállításra, és forgalmazásra vonatkozóan. Terjedelmi okok miatt említettünk meg csak néhányat közülük.

Ebben a fejezetben csak néhány engedély típust emeltünk ki a számos engedélyezés közül, ugyanis egy építő beruházáshoz, ahol a továbbiakban élelmiszerrel foglalkoznak, még számos további engedélyre van szükség. A beruházáshoz kapcsolódó jogok és kötelezettségek szabályba foglalása azért fontos, mert a versenyképesség, és a fenntarthatóság egymást kölcsönösen erősítő koncepció.

5.5. AZ ESETTANULMÁNNYAL ÖSSZEFÜGGŐ KÖVETKEZTETÉSEK

Ebben a fejezetben következtetéseket vonunk le, nevezetesen azt, hogy a beruházás a paprika üzem számára, milyen pozitív és negatív hatásokkal járhat a megvalósítást követően. Figyelembe kell venni a versenyképesség javulását, illetve romlását és a technológia innovációk következményeit.

A vállalkozás fő célja az volt, hogy a beruházás megvalósításával optimális költség és idő felhasználást érjen el. Elsődleges szempont volt a szállítási költségek csökkentése, mivel eddig két telephelyen működött a vállalkozás, ezért volt számukra fontos, hogy az előállítás és a csomagolás egy helyen történjen, így nem csak az optimális költség felhasználás, hanem az idő felhasználás is csökken. Pozitív hatások közé sorolható még az a beruházás által megvalósult technológiai- technikai innováció, amely magával hozza a gyorsabb és hatékonyabb előállítást, az előállított termék minőségének javulását, illetve nagyobb az előállított termék mennyisége is. A telephelyen belül előállított savanyító üzem megvalósulásának segítségével még további innovációs technológiákat alkalmazhatnak, amely a termék skálájuk bővülését is szolgálja, illetve szolgálhatja. A cég így nagyobb profitra tehet szert. A turizmus fellendítése érdekében olyan üzemcsarnokot alakítottak ki, hogy a turisták egy zárt folyósón végig sétálva, üvegablakokon keresztül láthatják a teljes gyártási folyamatot a válogatástól kezdődően a késztermék előállításáig és csomagolásáig. A pozitívumok mellett negatívumok is megjelennek egy beruházás során. Ilyen kedvezőtlen hatás például, hogy az új berendezések nem igényelnek új munkaerőt, mivel automatizált az újonnan beállított rendszer. Ugyanakkor ennek van egy pozitív hatása is, ezáltal nem szükséges új munkaerő felvétele, mivel a régi munkaerő elég a gépek- berendezések kezeléséhez és karbantartásához. A vállalat pénzt spórol a munkaerő keresési és felvételi eljárás szükségletelensége miatt. A régi munkaerő foglalkoztatása nem jár magasabb bérköltséggel. Az új berendezések a fentiek mellett még környezet kímélők is, ugyanis optimálisabb energia felhasználással rendelkeznek. Viszont költségként jelenik meg a vállalatnál a munkavállalók továbbképzése, annak érdekében, hogy az új gépeket megfelelően tudják alkalmazni, működtetni. A továbbképzés, igaz, hatást gyakorol az önköltség nagyságára, mivel a betanításra fordított összegnek meg kell térülnie. Az esettanulmány eredményei, illetve az előnyök és hátrányok összevetése arra enged következtetni, hogy a beruházás nem fog járni összességében negatív következménnyel.

Így összességében a beruházás a paprika feldolgozó üzem számára előnyösnek, mivel versenyelőnnyel rendelkezik a konkurens cégekkel szemben a régióban. A beruházással nem csak innovációs tevékenységek végzésére, hanem egyedi igények kielégítésére is alkalmas lehet az üzem. A fogyasztói igények maximális kielégítése mellett, magasabb profitra tehet szert a vállalat a végtermék minőségének köszönhetően. A vállalat a beruházási tevékenység során nemcsak technológia innovációt idéz elő, hanem a regionális fejlődéshez is a maga módján hozzá tud járulni.

ÖSSZEFOGLALÁS

A magyarországi kis- és középvállalkozások az elmúlt öt éves időszak áttekintése során azt állapíthatjuk meg, hogy a 2004 elején alapított kkv-k, kevesebb, mint 50%-a működött az alapításukat követő ötödik évben. Továbbá azt is elmondhatjuk, hogy az életemen maradt kkv-k többsége jelenleg is a túlélésért küzd. A társas vállalkozási formát választó cégek nagyobb eséllyel vészelték át a gazdasági világválságot a nagyobb tőkemennyiségnek köszönhetően. A legkedveltebb társasági formák a Kft. és a Bt. volt. A fejlődéseket gátolta az is, hogy az alacsony túlélési ráta következtében a pénzintézetek csak szigorú, olykor teljesíthetetlen feltételekhez kötötték a hitel folyósítását.

A kedvezőtlen hitelintézeti konstrukcióknak köszönhetően az állam több kedvező pályázati programmal segíti a kkv-k előrehaladását. Beruházási tevékenységet mind az állam, mind az Európai unió rendkívül kedvező kamatozású hitelekkel, lízingekkel, támogatási programokkal segíti. Alapszabály, hogy ezeknél a projekteknél a vállalatoknak kötelező biztosítani a támogatás típusától függően valamennyi önerőt.

Dolgozatunk elolvasása után jól látható, hogy a számtalan kedvező beruházási hitelprogram, támogatási rendszerek (mint pl.: Új Magyarország Fejlesztési Hitelprogram, Széchenyi kártya 2.) biztosítása ellenére hazánkban a beruházások mégis stagnálnak. Azonban akadnak olyan vállalkozások, melyek a gazdasági világválságot beruházási tevékenységük élénkítésével vészelték át és ez által a saját ágazati szektorukban nyertesként kerültek ki.

Felmerül bennünk a kérdés, hogy a kedvező feltételek mellett minek köszönhető a beruházások stagnálása?

Véleményünk szerint hiába biztosítottak a kedvező feltételek a piacon, ha a vállaltoknak a napi rutin elvégzéséhez szükséges eszközök és anyagok beszerzése is pénzügyi gondot jelent. Mivel Magyarországon a legtöbb kkv tőkeszegény vállalkozás, így a támogatási rendszerek igénybe vétele is problémába ütközik a kötelező önerő biztosítása miatt. Legnagyobb akadály, hogy a pályázatok nagy része utófinanszírozású, mely azt jelenti, hogy az eltervezett beruházás valamely százalékát önerőből meg kell valósítanunk, ahhoz, hogy a felvenni kívánt összeg egy kisebb részéhez hozzá juthasson a vállalkozás.

Magyarországon a még mindig mélyen sújtó válság illetve a tőkeszegény induló és már meglévő vállalkozások továbbra is az életben maradásért küzdenek, és ez akadályozza a beruházások megvalósulását. Az állami segítség egy része az adók csökkentésében nyilvánul meg, mivel az adók csökkentésével a magánszféra több jövedelemhez jut, ami növeli a vásárlóerőt. A vásárlásoknak köszönhetően a vállalkozások növelhetik a termelésüket és a növekedésből pedig beruházásokat eszközölhetnének. Azonban a magánszféra a válság miatt a többlet jövedelmét nem vásárlása, hanem megtakarításokra fordítja. Az adó csökkentés miatt a magánszféra megtakarítása az elmúlt évben növekedett. A fogyasztás vissza esése miatt a vállalkozásoknak nincs szüksége többlettermelésre, hogy a piaci igényeket kielégítse. A magyar állam úgy ösztönzi a beruházásokat, hogy szerződéseket köt a nagy vállalatokkal, hogy a hozzájuk befolyó pénzt Magyarországon investálják be ne külföldön. Az elmúlt évben a GDP kis mértékben növekedett, de sajnos ez a növekedés nem a beruházásoknak köszönhető, hanem az exportnak. Mivel a GDP-t az export, állami vásárlások, beruházás és a fogyasztás adja ki. Az idei évben viszont visszaesett a fogyasztás a beruházás és az állami vásárlások visszaesését az exporttöbblet sem tudja ellensúlyozni, ezért negatív növekedésnek vagyunk tanúi. Továbbá a hazánkban is jelenlévő pénzintézetek az anya bankhoz menekítik ki azokat a pénzeket, amelyet hitelezésre is fordíthatnának hazánkban a vállalkozások számára, így a kis számú banki hitel konstrukció, amit a kkv-k számára ajánlanak a tőke hiány és a kedvezőtlen banki feltételek miatt nem valósulhatnak meg. A bankok bevételeinek csökkenése miatt hitelvisszafogó politikát folytatnak. Folytathatnánk a sort természetesen a körbetartozással, külső környezet ellentmondásosságaival stb.

A következtetéseket levonva, látható, hogy addig nem valósulnak meg beruházások, míg a magánszféra a jövedelem többletét a hitelek visszafizetésére és megtakarításra fordítja. Azonban ha ezt a többletet a fogyasztásra fordítaná, azáltal a vállalatoknak többlet lehetne termelnie, a többlet termelés munkahely teremtéssel és profit növekedéssel járna. A bevételek növekedése hozná magával a beruházásokra vonatkozó igényt a vállalatok számára. Ehhez azonban egy stabilabb belső és külső gazdasági viszonyokra lenne szükség.

Felhasznált irodalom

- Bebreaaley R. – Myers S. (2011): *Modern vállalati pénzügyek*. Panem Kft. Kiadó.
- Chikán A. (1992): *Vállalatgazdaságtan*. Közgazdasági és jogi könyvkiadó- Aula, Budapest
- Hust I. (2005): *Beruházási kézikönyv vállalkozóknak, vállalatoknak*. Műszaki könyvkiadó, Budapest
- Illés Cs. (1997): *A beruházás- gazdaságossági elemzés alapjai*. Szent István egyetem, Gödöllő
- Kállay L.- Imreh Sz. (2004): *A kis- és középvállalkozás- Fejlesztés gazdaságtana*. Aula, Budapest
- Marján A.(2006): *Az Európai Unió Gazdasága*. HVG kiadó Rt., Budapest.
- Tetőnyi V. (2001): *Pénzügyi és vállalkozásfinanszírozási ismeretek*. Perfekt, Budapest
- Ulbert J.(2002): *A beruházások gazdaságtana*. Pécsi tudomány Egyetem, Pécs
- Vargha J. (1999): *Beruházások gazdaságossági értékelése. Fejezetek a vállalatgazdaságtan témaköréből*. Miskolci Egyetem kiadó, Miskolc

Szakfolyóirat:

- Borsányi S. (2012): Jelentés a beruházások 2011. évi alakulásáról, *KSH*, 2012. április
- Fábián G.- Hudecz A.- Szigel G. (2010): A válság hatása a vállalati hitelállományokra Magyarországon és más Kelet–Közép–európai országokban. *Hitelintézeti Szemle* IX. évfolyam 5. szám
- Freid M. (2009): Beruházások Magyarországon. *Statisztikai tükrök*, III. évfolyam 45. szám
- Freid M. (2010): Beruházások Magyarországon. *Statisztikai tükrök*, IV. évfolyam, 44. szám 1–2 p. KSH
- Mihics K. (2012): „Folytatódott a beruházások csökkenése”, Gyorstájékoztató, *KSH*, 2012. augusztus 31.
- Németh Zs. (2008): A beruházások alakulása a magyar régiókban az ezredforduló után, *KSH*, 2008. december
- Nyitrai J. (2011): Kis és középvállalkozások helyzete a régiókban, *KSH*, 2011. szeptember
- Román Z. (2009): Kis- és középvállalatok és a vállalkozás helyzete. *Statisztikai tükrök*, III. évfolyam 119. szám

Internetes hivatkozások:

Az Európai Unió támogatási programjai kkv-k számára, *Európai Bizottság*, 2012. január

http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/_getdocument.cfm?doc_id=7277 (letöltés ideje: 2012. március 12.)

Gazdasági Rádió, 2012. szeptember 24. *Negatív spirál indult be: elmaradó beruházások inflációval,*

<http://gazdasagiradio.hu/cikk/82507/> (letöltés ideje: 2012. szeptember 25.)

Világgazdaság online (2012): *Zuhannak a beruházások Magyarországon*

<http://www.vg.hu/gazdasag/makrogazdasag/zuhanak-a-beruhazasok-magyarorszagon-376386>

(letöltés ideje: 2012. október 16.)

Vörös M. (2012) Pénzügyi Szemle- *Állami támogatás a magyar kkv-szektorban: miből mennyi jut?*

<http://www.penzugyiszemle.hu/vitaforum/allami-tamogatas-a-magyar-kkv-szektorban-mibol-mennyi-jut>

(2012. szeptember 25.)

Internetes forrás:

Magyar Fejlesztési Bank hitelprogram:

https://www.mfb.hu/sites/default/files/kvh_termekleiras__20120131.pdf (letöltés ideje:

2012. április 15.)

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet

A gazdasági szervezetek beruházásainak ágazati megoszlása, 2001–2007

(százalékban)

Ágazati kód	Megnevezés	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Ország ^a
A,B	Mezőgazdaság, vad-, erdő-, halgazdálkodás	0,8	3,8	4,3	8	3	6,9	8,7	3,7
C,D,E	Ipar	26,7	57,9	47,9	26,9	50,4	31,1	31,8	37
	Ebből:								
D	Feldolgozóipar	21,1	51,6	41,1	14,8	40,1	24,8	24,4	30
E	Villamos energia-, gáz-, gőz-, vízellátás	5,4	5,9	6,3	11,9	9,9	6,2	7,2	6,7
F	Építőipar	2,5	2,4	2,1	4,4	2,5	3	2,4	2,6
G	Kereskedelem, javítás	11,6	6,2	6,9	6,7	5,3	7,2	10,6	8,7
H	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	1,6	0,8	1,1	1,3	0,7	0,9	1,1	1,2
I	Szállítás, raktározás, posta, távközlés	22,7	13,6	18,8	28,6	16,6	25,9	16,7	20,6
J	Pénzügyi közvetítés	3,4	0,6	0,8	1	0,7	0,8	1,2	1,8
K	Ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás	12,3	3,7	4,6	4,1	2,5	3	4,1	6,8
L	Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás	8,6	3,7	3,9	7,2	6,4	6,6	6,5	6,7
M	Oktatás	2,3	1,6	1,7	3,4	2,4	4,9	4,2	2,7
N	Egészségügyi, szociális ellátás	2,2	1,2	2,4	2	2,6	2,7	3,5	2,2
O	Egyéb közösségi, személyi szolgáltatás	5,3	4,4	5,4	6,3	6,8	7	9	5,9
Összesen		100	100	100	100	100	100	100	100
a) A külföldi telephelyen megvalósult beruházásokkal együtt									

Eszközök

adatok: ezer forintban

		A tétel megnevezése	2011.	2012.
A.		Befektetett Eszközök	27.953	86.559
I.		Immateriális Javak	-	-
	1.	Alapítás-átszervezés aktivált értéke	-	-
	2.	Kísérleti fejlesztés aktivált értéke	-	-
	3.	Vagyoni értékű jogok	-	-
	4.	Szellemi termékek	-	-
	5.	Üzleti vagy cégérték	-	-
	6.	Immateriális javakra adott előleg	-	-
	7.	Immateriális javak értékhelyesbítése	-	-
II.		Tárgyi Eszközök	27.953	86.559
	1.	Ingatlanok és kapcsoló vagyoni értékű jogok	11.435	60.885
	2.	Műszaki berendezések, gépek, járművek	15.946	25.402
	3.	Egyéb berendezések, gépek, járművek	572	272
	4.	Tenyészállatok	-	-
	5.	Beruházások, felújítások	-	-
	6.	Beruházásokra adott előleg	-	-
	7.	Tárgyi eszközök értékhelyesbítése	-	-
III.		Befektetett Pénzügyi Eszközök	-	-
	1.	Tartós részesedés kapcsolt vállalkozásban	-	-
	2.	Tartósan adott kölcsön kapcsolt vállalkozásban	-	-
	3.	Egyéb tartós részesedés	-	-
	4.	Tartósan adott kölcsön egyéb részesedési viszonyban álló vállalkozásban	-	-
	5.	Egyéb tartósan adott kölcsön	-	-
	6.	Tartós Hitelevizonyt megtestesítő értékpapír	-	-
	7.	Befektetett pénzügyi eszközök értékhelyesbítése	-	-
B.		Forgóeszközök	37.491	33.724
I.		Készletek	2.737	3.724
	1.	Anyagok	4.561	1.000
	2.	Befejezetlen termelés és félkész termék	-	-
	3.	Növendék- hízó- és egyéb állatok	-	-
	4.	Késztermékek	-	-
	5.	Áruk	2.176	2.724
	6.	Készletekre adott előleg	-	-
II.		Követelések	9.488	8.500
	1.	Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (vevők)	7.791	7.000
	2.	Követelések kapcsolt vállalkozással szemben	-	-
	3.	Követelések egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben	-	-

	4.	Váltókövetelések	-	-
	5.	Egyéb Követelések	1.697	1.500
III.		Értékpapírok	-	-
	1.	Részesedés kapcsolt vállalkozásban	-	-
	2.	Egyéb részesedés	-	-
	3.	Saját részvények, üzletrészek		
	4.	Forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapír	-	-
			-	-
IV.		Pénzeszközök	25.266	21.500
	1.	Pénztár, csekkek	3.069	3.000
	2.	Bankbetétek	22.197	18.500
C.		Aktív Időbeli elhatárolások	-	-
	1.	Bevételek aktív időbeli elhatárolása	-	-
	2.	Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása	-	-
	3.	Halasztott ráfordítás	-	-
		Eszközök Összesen	65.444	120.283

Források

adatok: ezer forintban

		A tétel megnevezése	2011.	2012.
D.		Saját Tőke	63.957	72.083
I.		Jegyzett tőke	8.000	8.000
II.		Jegyzett, de be nem fizetett tőke	-	-
III.		Tőketartalék	17.000	17.000
IV.		Eredménytartalék	28.121	38.957
V.		Lekötött tartalék	-	-
VI.		Értékelési tartalék	-	-
VII.		Mérleg szerinti eredmény	10.836	8.126
E.		Céltartalékok	-	-
	1.	Céltartalékok a várható kötelezettségekre	-	-
	2.	Céltartalékok a jövőbeni kötelezettségekre	-	-
	3.	Egyéb céltartalék	-	-
F.		Kötelezettségek	1.281	48.000
I.		Hátrasorolt kötelezettségek	-	-
	1.	Hátrasorolt kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben	-	-
	2.	Hátrasorolt kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben	-	-
	3.	Hátrasorolt kötelezettségek egyéb gazdálkodóval szemben	-	-

II.		Hosszú lejáratú kötelezettségek	-	35.000
	1.	Hosszú lejáratra kapott kölcsönök	-	-
	2.	Átváltoztatható kötvények	-	-
	3.	Tartozások kötvény kibocsátásból	-	-
	4.	Beruházási és fejlesztési hitelek	-	35.000
	5.	Egyé hosszú lejáratú hitelek	-	-
	6.	Tartós kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben	-	-
	7.	Tartós kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben	-	-
	8.	Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek	-	-
III.		Rövid Lejáratú Kötelezettségek	1.281	13.000
	1.	Rövid lejáratú kölcsönök	-	-
	2.	Rövid lejáratú hitelek	-	10.000
	3.	Vevőktől kapott előleg	-	-
	4.	Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból (szállítók)	1	500
	5.	Váltótartozások	-	-
	6.	Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben	-	-
	7.	Rövid lejáratú kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben	-	-
	8.	Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek	1.280	2.500
G.		Passzív Időbeli Elhatárolások	206	200
	1.	Bevételek passzív időbeli elhatárolása	-	-
	2.	Költségek ráfordítások passzív időbeli elhatárolása	206	200
	3.	Halasztott bevételek	-	-
		Források összesen	65.444	120.283

„B” típusú eredménykimutatás

adatok:ezer forintban

	A tétel megnevezése	2011.	2012.
01.	Belföldi értékesítés nettó árbevétele	109.159	115.000
02.	Export értékesítés nettó árbevétele	22.021	25.000
I.	Értékesítés nettó árbevétele	131.380	140.000
03.	Sajáttermelésű készletek állományváltozása	-	-
04.	Saját előállítású készletek aktivált értéke	-	-
II.	Aktivált saját teljesítmények értéke	-	-
III.	Egyéb bevételek	2.852	-
05.	Anyagköltség	41.157	43.400
06.	Igénybevett szolgáltatások értéke	5.680	5.600
07.	Egyéb szolgáltatások értéke	1.253	1.300
08.	Eladott áruk beszerzési értéke	47.636	50.000
09.	Eladott szolgáltatások értéke	-	-
IV.	Anyagjellegű ráfordítások	95.726	100.300
10.	Bérek	14.043	16.400
11.	Személyi jellegű egyéb kifizetések	-	-
12.	Bérjárulékok	3.839	4.674
V.	Személyi jellegű ráfordítások	17.882	21.074
V.	Értékcsökkenés leírása	5.741	6.500
VII.	Egyéb ráfordítások	7.354	4.800
A.	Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye	7.529	7.326
13.	Kapott (járó) osztalék és részesedés	-	11
14.	Részesedések értékesítésének árfolyamnyeresége	-	-
15.	Befektetett pénzügyi eszközök kamatai árf. nyeresége	-	-
16.	Egyé kapott kamatok kamat jellegű bevételek	7.294	2500
17.	Pénzügyi műveletek egyéb bevételei	-	-
VIII.	Pénzügyi műveletek bevételei	7.294	2.500
18.	Befektetett pénzügyi eszközök árfolyamvesztése	-	-
19.	Fizetendő kamatok és kamat jellegű ráfordítások	3.705	1.700
20.	Részesedések, értékpapírok, bankbetétek értékvesztése	-	-
21.	Pénzügyi műveletek egyéb ráfordításai	-	-
IX.	Pénzügyi műveletek ráfordításai	3.705	1700
B.	Pénzügyi műveletek eredménye	3.589	800
C.	Szokásos vállalkozási eredmény	11.118	8.126
X.	Rendkívüli bevételek	-	-
XI.	Rendkívüli ráfordítások	-	-
D.	Rendkívüli eredmény	-	-
E.	Adózás előtti eredmény	11.118	8.126
XII.	Adófizetési kötelezettség	282	-
F.	Adózott eredmény	10.836	8.126
22.	Eredménytartalék igénybevétele osztalékra, részesedésre	-	-
23.	Jóváhagyott osztalék, részesedés	-	-
G.	Mérlegszerinti eredmény	10.836	8.126

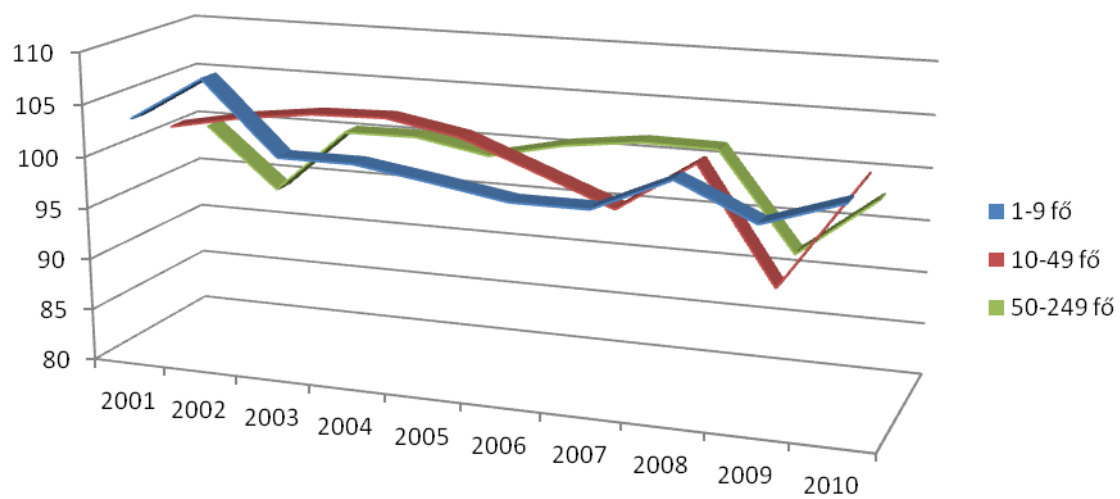
Vállalkozások száma létszám kategória szerint:

Év	KKV-k száma			Összesen
	1-9 fő	10-49 fő	50-249 fő	
2000	592 860	25 849	5 350	624 059
2001	613 341	26 157	5 337	644 835
2002	660 950	26 829	5 006	692 785
2003	667 100	27 782	5 015	699 897
2004	673 527	28 806	5 028	671 361
2005	672 345	29 507	4 980	706 832
2006	662 825	29 388	5 010	697 223
2007	653 603	28 443	5 088	687 134
2008	666 603	28 926	5 157	700 686
2009	657 102	26 278	4 746	688 126
2010	664 488	26 680	4 640	695 808

Vállalkozások számának alakulása (2000-2010)

Év	VL (%)			VB (%)		
	1-9 fő	10-49 fő	50-249 fő	1-9 fő	10-49 fő	50-249 fő
2000	-	-	-	100,0	100,0	100,0
2001	103,5	101,2	99,8	103,5	101,2	99,8
2002	107,8	102,6	93,8	111,6	113,1	93,6
2003	100,9	103,5	100,2	112,6	117,0	93,8
2004	100,9	103,7	100,3	113,6	121,4	94,1
2005	99,8	102,4	99,0	113,3	119,8	93,1
2006	98,6	99,6	100,6	111,8	119,4	93,7
2007	98,6	96,8	101,5	110,2	115,5	95,1
2008	101,9	101,7	101,4	112,3	117,5	96,4
2009	98,6	90,8	92,0	110,8	106,7	88,7
2010	101,1	101,5	97,8	111,9	108,3	86,8

KKV alakulása 2001-2010 (Előző év=100%)

Vállalkozások alakulása (2000 év=100%)

